

Täysistunto

Tiistai 29.4.2025 klo 14.00—17.21

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.21.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.01) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.01—17.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 11-13/2025 vp.

3. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 29/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Janne Heikkisen.

4. Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 30/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tarkastusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Martin Paasin.

5. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Ville Valkosen.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

6. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 32/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Terhi Koulumiehen.

7. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 33/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi edustaja Martin Paasin.

8. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 34/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Merja Rasinkankaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 26/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslaki-valiokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Turvallisuus on kaiken perusta toimintamme eri osa-alueilla niin puolustus-hallinnossa kuin muissakin turvallisuusviranomaisissa.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja Rajavartiolaitoksessa sekä eräiksi muiksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki, joka koskee vaarallisten aineiden kuljetusta tiellä ja ilma-aluksessa sekä kappaletavaran kuljetuksessa Suo-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

men vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2025.

Hallituksen esityksen tarkoitus on luoda yhtenäinen kokonaisuus Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamien vaarallisten aineiden maa-, ilma- ja merikuljetusten vaatimuksista. Tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa saattaa aiheuttaa.

Esityksessä on otettu huomioon kuljetuksia koskevat kansainväliset sopimukset. Tämä hallituksen esitys sisältää säännökset [Hälinää — Puhemies koputtaa] esimerkiksi eri kuljetusosapuolten vastuista, viranomaisten tehtävistä, toimivaltuuksista ja pätevyysvaatimuksista sekä vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyviin turvauhkiin varautumisesta ja turvatoimista.

Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimettäisiin turvallisuusneuvonantaja, joka ohjaisi vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuteen liittyvää toimintaa. Esityksessä ehdotetaan säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaa ja lain rikkomista koskeviin seuraamuksiin. Esitys sisältää säännökset myös toimimisesta valmiuden kohottamisen eri tilanteissa.

Esityksen pääasialliset vaikutukset kohdistuvat Pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle osoitettaviin uusiin tehtäviin. Teknillinen tarkastusosasto valvoo vaarallisten aineiden kuljetusta ja siihen liittyvien määräysten noudattamista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä yhteistyössä Pääesikunnan, Rajavartiolaitoksen sekä muiden viranomaisten, yritysten ja sidosryhmien kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä puolustusministeri Häkkinen, kiitos tämän asian esittelystä. Tässä on siis kyse vaarallisten aineiden kuljetuksista ilma- ja tieliikenteessä. Lainsäädäntö korvaa vanhaa lainsäädäntöä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen osalta ja määrittelee vastuita tavoitteena torjua myös vahinkoja. Niin kuin puolustusministeri kertoi, turvallisuusneuvonantajat tulisivat ohjaamaan ja valvomaan tätä toimintaa.

Oma kysymykseni oikeastaan liittyy siihen, miten tämä suhtautuu meidän omiin kansallisiin kuljetuksiin, joissa ovat toimijoina meidän omat Puolustusvoimat, ja toisaalta sitten esimerkiksi DCA-sopimuksen kautta maahamme tuleviin kansainvälisiin, yhdysvaltalaisiin, kalustoon ja joukkoihin tai muihin Nato-maakumppaneihin: eli onko tämä siinä mielessä kaiken kattava lainsäädäntö? Ja miten näiden turvallisuusneuvonantajien toimivaltuudet — kun epäilen, että tämä koskee kaikkia näitä kuljetuksia Suomessa — ulottuvat esimerkiksi yhdysvaltalaiseen kalustoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas herra puhemies! Turvallisuus rakentuu yksityiskohdista myös silloin, kun puhutaan kuljetuksista. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vaarallisten aineiden kuljetuksessa panokset eivät ole pelkästään teknisiä, ne ovat osa kansallista turvallisuutta ja valppautta.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa, että vaarallisten aineiden kuljetukset voidaan toteuttaa turvallisesti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa niin normaaliaikana kuin poikkeusoloissakin. Samalla sääntely päivitetään vastaamaan perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksia. Kuljetuksissa ei ole kyse vain logistiikasta: niissä liikutetaan osia, jotka mahdollistavat puolustuskyvyn, kuten polttoaineita, suojavarusteita ja ammuksia. Näiden kuljetusten on toimittava nopeasti ja varmasti myös silloin, kun yhteiskunta kohtaa kriisin — ja aivan erityisesti silloin.

Arvoisa puhemies! Uusi laki tuo selkeyttä ja yhtenäisyyttä. Se kokoaa yhteen sääntelyn, joka aiemmin oli hajallaan. Samalla siirretään valvonta niille, joilla on siihen paras osaaminen, eli Puolustusvoimille itselleen. Tämä on välttämätöntä, koska kuljetukset voivat sisältää salassa pidettävää tietoa tai poiketa tavanomaisista siviilivaatimuksista. Esitys sisältää myös vaatimukset turvallisuusneuvonantajista, ajoluvista ja kuljetusten varautumissuunnitelmista. Näin vähennetään onnettomuusriskien todennäköisyyttä ja vaikutuksia. Myös ympäristönsuojelu ja perusoikeudet on otettu esityksessä huomioon.

Arvoisa herra puhemies! Maailma on muuttunut. Meidän on varauduttava tilanteisiin, joissa aikaa ei ole jäädä pohtimaan vaihtoehtoja. Tämän lain myötä varautuminen ei jää puolitiehen. Tämä esitys luo edellytykset sille, että Puolustusvoimat voi toimia tässä ajassa turvallisesti ja uskottavasti. Se vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.07 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Hallituksen esityksessä säännellään vaarallisten kuljetusten osapuolten vastuita ja viranomaisten tehtäviä sekä valtuuksia. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimetään turvallisuusneuvonantajat, jotka ohjaisivat vaarallisten aineiden kuljetuksen toimintaa. Tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoja sekä vaaroja, joita vaarallisten aineiden kuljetus voi aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Ehdotettu sääntely vahvistaa valmiuttamme toimia nopeasti ja turvallisesti kaikissa tilanteissa sekä tukee yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja maanpuolustuksen tavoitteita.

Esityksen taustalla on Suomen muuttunut turvallisuusympäristö, jossa hybrdivaikuttaminen, kyberuhat ja nopeat tilannekehitykset ovat yleistyneet. Kasvaneet ja vaikeasti ennakoitavat turvallisuusriskit edellyttävät, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuljetustoiminta erityisesti vaarallisten aineiden osalta voidaan toteuttaa luotettavasti, oikea-aikaisesti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa. Lisäksi uudella sääntelyllä varmistetaan yhteensopivuus Naton vaatimusten ja käytäntöjen kanssa, mikä vahvistaa Suomen kykyä osallistua kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön.

Lakiehdotuksella olisi merkittäviä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen. Esitys tukee Puolustusvoimien lakisääteisiä tehtäviä, kuten Suomen puolustamista ja kansallisen toimintavapauden turvaamista. Vaarallisten aineiden kuljetukset ovat keskeinen osa puolustusjärjestelmän suorituskykyä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Myös siviilikumppaneiden kuljetuskapasiteetti on tärkeässä roolissa etenkin kriisitilanteissa. Lakiehdotus mahdollistaa oikea-aikaisen ja resurssitehokkaan vaarallisten aineiden kuljetustoiminnan kaikissa turvallisuustilanteissa tukien samalla puolustuskykyä ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että tarkastelemme kaikkia toimiamme ja varaudumme huolellisesti ja hyvin yksityiskohtaisestikin maamme turvallisuus aina pääasianamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.10 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, joka koskee vaarallisten aineiden kuljetusta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Tämä esitys on hyvä askel kohti turvallisempaa ja vastuullisempaa toimintaa näissä tärkeissä viranomaisissa. Tavoitteena on siis säätää laki, joka kattaa vaarallisten aineiden kuljetuksen tiellä ja ilma-aluksessa sekä kappaletavarakuljetuksen Suomen vesialueilla ja niiden ulkopuolella.

Tämä laki pyrkii ehkäisemään ja torjumaan vahinkoa ja vaaraa, joita vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Tämä laki auttaa varmistamaan, että vaarallisten aineiden kuljetus ei aiheuta tarpeettomia riskejä ja että viranomaiset voivat keskittyä tehtäviensä suorittamiseen ilman ylimääräistä huolta turvallisuudesta. Tältäkin osin Orpon ja Purran hallitus pyrkii lisäämään turvallisuutta, kuten kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.11 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi on tarpeellinen. Esityksellä säädettäisiin uusi laki vaarallisten aineiden kuljetuksista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Laki sisältäisi säännökset eri kuljetusosapuolten vastuista sekä viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tarkoituksena on taata Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sujuva toiminta kaikissa olosuhteissa. Tavoitteena on myös saattaa sääntely vastaamaan kailta osin perustuslain vaatimuksia.

Arvoisa herra puhemies! Nyt annettu esitys täydentää sotilaspuolella viime kaudella Marinin hallituksen tekemää, siviilipuolen kuljetuksia koskevaa vaarallisten aineiden kuljetuslain kokonaisuudistusta, jota oli yritetty saada maaliin yli kymmenen vuoden ajan. On sääntelyn ajantasaistamisen ja perustuslain vaatimusten toteuttamisen kannalta hyvä, että asiat saadaan nyt myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamien kuljetusten osalta maaliin, jotta voidaan ehkäistä vahinkoa ja vaaraa, joita vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle myös näissä kuljetuksissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.13 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja nopeat tilannekehitykset ovat lisääntyneet. Kasvaneet ja vaikeasti ennakoitavat turvallisuusriskit edellyttävät, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuljetustoiminta erityisesti vaarallisten aineiden osalta toteutetaan luotettavasti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla lailla säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetuksesta maalla, merellä ja ilmassa, tarkemmin tieliikenteessä, vesikuljetuksessa Suomen vesialueilla ja niiden ulkopuolella sekä ilma-aluksilla. Laki määrittelee kuljetusapuolten vastuut sekä viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimetään turvallisuusneuvonantajat, jotka ohjaavat vaarallisten aineiden kuljetuksien turvallisuutta.

Lakiesityksen keskeiset vaikutukset kohdistuvat Pääesikunnan tekniselle tarkastusosastolle, joka saa uusia tehtäviä. Teknillinen tarkastusosasto valvoo vaarallisten aineiden kuljetusta ja määräysten noudattamista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Näin varmistetaan turvallisuus, kun vaarallisia aineita kuljetetaan.

Arvoisa puhemies! Lain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoja ja vaaroja, joita vaarallisten aineiden kuljetus voi aiheuttaa ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle.

Lisäksi uudella sääntelyllä varmistetaan myös yhteensopivuus Naton vaatimusten ja käytäntöjen kanssa, mikä tukee Suomen osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön, joka on tässä ajassa ensisijaisen tärkeää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.14 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsillä on hallituksen esitys vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa — varsin kannatettava, iso kokonaisuus, merkittävä sellainen. Vaarallisten aineiden kuljetus on toimintaa, johon voi varautua, ja olen kiitollinen siitä, että hallitus tuo tämän esityksen saliin näin varhain.

Kiitos hallitukselle myös puolustustarviketeollisuuden tosissaan ottamisesta. On selvää, että puolustusteollisuutta on ajettava ylös, ja nyt kun liikenneministeri on paikalla, erityisesti haluan kiittää esimerkiksi tästä valtatie 12:n investoinnista. Puolustustarviketeollisuuden edistämisessä on tietenkin kyse paitsi logistiikasta, tämänkaltaisesta ymmärryksestä liikenteen tarpeille, myös yritysten tukemisesta näiden investointien kohdalla, jotka voivat olla summaltaan merkittävän suuria.

Myös yritysten kilpailukyky on oleellista, ja kilpailukyvyn osalta voisi harkita parempia investointitukia pienille yrityksille, jotta investointeihin saataisiin vauhtia. Meillä muun muassa Kanta-Hämeessä on kymmenkunta puolustustarviketeollisuuden yritystä, ja huomaa, että hallitus edistää puolustustarviketeollisuuden nousua. Se on varmasti yhteinen tavoite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.16 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän huomioista. — Ensinnäkin tästä, onko DCA-sopimus tai muut kansainvälisen kytkennän sopimukset huomioitu tässä: kyllä on. Tällä lailla on siis tarkoitus nyt todellakin mahdollistaa rauhan aikana mutta myös jännitteisissä tilanteissa turvallinen toiminta, ja logistiikka on viime kädessä näin isossa maassa keskeinen osa meidän turvallisuuden järjestelyä, että kyetään nopeasti toimimaan, järjestämään paikasta toiseen kriittistä materiaalia. Se, että siihen on jo hyvissä ajoin varauduttu huolellisesti, tarkoittaa sitten sitä, että pitää olla myös lakipykäli-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

en kunnossa. Olen tyytyväinen ja uskon, että valiokunnassa käydään vielä asia perusteellisesti läpi. Tämä on huolellisesti ja hyvin valmisteltu paperi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 32/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu. Liikenne- ja viestintäministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.18 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Meillä on lähetekeskustelussa hallituksen esitys eurooppalaista medianvapauslainsäädännön täydentäväksi lainsäädännöksi. Medianvapauslainsäädännön tavoitteena on turvata mediapalvelujen moniarvoisuus ja riippumattomuus EU:n alueella sekä vahvistaa mediapalvelujen sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa koskevat yhteiset säännöt. Medianvapauslainsäädännön taustalla on tietyissä EU:n jäsenmaissa havaittu kehitys, jossa median vapaus ja riippumattomuus ovat heikentyneet merkittävästi. Suomessa, kuten myös muissa Pohjoismaissa, median vapaus ja riippumattomuus ovat vuorostaan kansainvälisesti tarkasteltuna korkealla tasolla. Säädos on pääosin suoraan sovellettavaa oikeutta mutta sisältää myös jäsenmaille eräitä velvoitteita täydentää sääntelyä kansallisessa lainsäädännössä.

Medianvapauslainsäädös sisältää monilta osin kokonaan uudenlaista sääntelyä sekä kansallisesti että EU-tasolla. Säädöksen kansallisessa täytäntöönpanossa on pyritty hyödyntämään kansallinen liikkumavara ja minimoimaan kansallinen lisäsääntely kotimaisen media-alan nykyinen toimintaympäristö huomioiden. Säädos velvoittaa jäsenmaita säätämään mediamarkkinoilla tapahtuvien yrityskauppojen vaikutusten arvioinnista liittyen median moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen. Lisäksi asetus velvoittaa jäsenmaita säätämään viranomais tehtävistä, jotka koskevat säädöksen velvoitteiden noudattamisen valvontaa jäsenmaissa.

Hallituksen esityksen tavoitteena on toimeenpanna kansallisesti edellä mainitut velvoitteet. Mediamarkkinoilla tapahtuvien yrityskauppojen arvioinnin osalta esityksessä ehdotetaan, että jatkossa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom arvioisi mediamarkkinoilla tapahtuvien yrityskauppojen vaikutuksia median moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen. Selkeyden vuoksi tämä arviointi kohdistettaisiin sellaisiin yrityskauppo-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

hin, jotka ylittävät kilpailulaissa säädetty yrityskauppavalvonnan liikevaihtorajat ja jotka näin ollen arvioidaan myös kilpailuoikeudellisesta näkökulmasta. Kansallisesti on pidetty tärkeänä, ettei sääntelyllä estetä tai hidasteta media-alalla tapahtuvien yrityskauppojen toteutumista, mutta vuorostaan edistetään yleistä tietoisuutta yrityskauppojen vaikutuksista median moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen itsenäisyyteen. Lisäksi esityksellä säädettäisiin Traficomin tehtäväksi noudattaa säädöksen mukaisten velvoitteiden noudattamista Suomessa. Tähän liittyen viraston tehtäväksi tulee muun muassa perustaa avoin tietokanta, josta on jatkossa saatavilla tietoa Suomessa toimivien mediayhtiöiden omistuksista.

Lisäksi säädös velvoittaa muun muassa viranomaisia ja muita julkisia tahoja, kuten kuntia ja julkisomisteisia yhtiöitä, julkaisemaan tiedot, jotka koskevat niiden mediayhtiöiltä ostamaa mainos- tai ilmoitustilaa. Suomessa tämä niin sanottu valtion mainonta on huomattavasti vähäisempää kuin monissa muissa EU:n jäsenmaissa.

Valmistelussa tavoitteena on ollut toimeenpanna nämä uudet velvoitteet niin, että ne asettavat kansallisille toimijoille mahdollisimman vähän uusia raportointirasitteita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.21 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitokset myös ministerille esittelystä ja erinomaisesta valmistelusta.

Eurooppalainen sääntely tuo yhteiset pelisäännöt myös mediamarkkinoille. Tänäpä käsittelemme eurooppalaista mediavapauslainsäädäntöä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Tavoitteena on varmistaa, että mediamarkkinoiden toiminta on avointa, kilpailukykyistä ja moniarvoista. Traficomille annettavat uudet tehtävät ovat osa tätä kokonaisuutta. Traficom arvioi jatkossa yrityskauppojen vaikutuksia median moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen. Lisäksi Suomeen perustetaan julkinen omistustietorekisteri, jossa kerrotaan mediapalveluiden omistussuhteista ja valtion mainosrahoista. Tämä on tärkeä uudistus, jolla pyritään torjumaan mediakentän keskittymistä ja varmistamaan, että yleisöllä on aidosti vaihtoehtoja. Median moninaisuus ei ole este vaan ehto vapaan yhteiskunnan toiminnalle. — Kiitoksia, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.22 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä tosiaankin toimeenpannaan kansallisesti eurooppalaista medianvapausasetusta. Asetuksen tavoitteena on turvata mediapalvelujen moniarvoisuus ja riippumattomuus sekä vahvistaa mediapalvelujen sisämarkkinoiden toimintaa koskevat yhteiset säännöt. Asetuksen keskeisenä tavoitteena on estää esimerkiksi Unkarissa nähty kehitys, jossa epädemokraattinen valtio ottaa tiedotusvälineet käytännössä haltuunsa ja pyrkii tällä tavoin kontrolloimaan niiden toimintaa, käytännössä estämään kansalaisilta avoimen ja monipuolisen tiedonsaannin. Asetuksessa puututaan myös muihin ongelmiin, kuten omistusten läpinäkyvyyteen, mediayhtiöiden keskittymiseen, valtion ostamaan mainostilaan mediasta, lähdesuojan murtamisyrittäisiin, mediayritysten journalististen sisältöjen julkaisemisen rajoittamiseen sekä julkisen palvelun median riippumattomuuteen kohdistuviin vaikutusyrittäisiin.

Laki antaisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille tehtävän arvioida, miten mediamarkkinoilla tapahtuvat kilpailulain mukaiset liikevaihtorajat ylittävät yrityskaupat vai-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

kuttavat tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen. Traficomin tehtäväksi säädettäisiin asetuksen velvoitteiden noudattamisen valvonta Suomessa. Osana valvontaa Traficomille säädettäisiin tehtäväksi perustaa kansallinen avoin tietokanta, joka sisältää tietoja muun muassa tiedotusvälineiden omistuksista. Viranomaisille, julkisille toimijoille ja mediapalvelun tarjoajille esitetään velvoitetta ilmoittaa Traficomille, kun valtion mainontaa koskevat tiedot on julkaistu.

Arvoisa puhemies! Vaikka asetuksessa julkituotu tavoite on turvata mediapalvelujen moniarvoisuus ja riippumattomuus, voidaan perustellusti kysyä, millä tavoin se vaikuttaa kansalliseen itsemääräämisoikeuteen ja kuinka paljon se lisää viranomaisvalvontaa. Hallituksen ehdotukseen sisältyy uusi laki mediamarkkinoiden valvonnasta sekä useita merkittäviä muutoksia tiedotusvälineitä koskevaan sääntelyyn. Medianvapausasetus velvoittaa jäsenmaat säätämään kansallisesti menettelyt mediayrityskauppojen vaikutusten arvioimiseksi. Suomessa arviointivastuu annettaisiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, joka tarkastelisi yrityskauppojen vaikutuksia lehdistön moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen itsenäisyyteen. Kritiikkiä on esitetty siitä, että näin ollen olisi kyse valvonnasta, joka pahimmillaan voisi uhata vapaata markkinataloutta ja median autonomiamia. Asetus tuo mukanaan velvoitteita viranomaisille, kunnille ja julkisomisteisille yhtiöille raportoida mainos- ja ilmoitusmenoistaan, ja vastaavasti myös mediatoimijoiden tulee ilmoittaa valtion mainonnasta saaduista tuloista, ja kaikki tiedot kerätään Traficomin perustamaan kansalliseen tietokantaan. Kritiikkiä on herättänyt erityisesti valvonnan keskittäminen yhdelle viranomaiselle sekä se, että julkisen vallan ja median välisten rahavirtojen avoimuutta säädettäisiin Brysselistä käsin.

Asetus vaatii myös kansallista sääntelyä yleisradioyhtiöiden johtohenkilöiden valinta- ja erottamiskriteereistä. Suomessa tämä tarkoittaa muutoksia Yle-lakiin. Vaikka hallitus toteuttaa nämä parlamentaarisen työryhmän pohjalta, asetuksen kautta EU vaikuttaa suoraan kansalliseen mediapolitiikkaan, erityisesti julkisen palvelun median rakenteisiin.

Arvoisa puhemies! Vaikka tavoitteena on medianvapauden turvaaminen, voi asetuksen käytännön toteutus johtaa ikävä kyllä pahimmassa tapauksessa jopa päinvastaiseen. Kun kansalliset viranomaiset velvoitetaan valvomaan ja rekisteröimään median rahoitusta ja omistajuutta EU-säädösten mukaisesti, kasvavat hallinnollinen taakka ja valvonnan määrä. Kansallisten medioiden toimintavapaus, omistuksen järjestelyt ja journalistinen linja voivat jatkossa joutua EU-perusteisen tarkkailun kohteeksi. Esitys herättääkin perustellun kysymyksen: Suojeleeko unioni todella medianvapautta, vai ottaako se siitä yhä enemmän ohjaksia omiin käsiinsä? Onko Euroopan unionista tulossa tai tullut portinvartija sille, mitä vapaalla medialla tarkoitetaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.27 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Medianvapaus on demokratian keskeinen tukipilari.

Hallituksen esitys eurooppalaisesta medianvapauslainsäädöksestä perustuu komission asetusehdotukseen, jonka tarkoituksena on poistaa median sisämarkkinoita ja mediapalvelujen tarjoajia koskevia ongelmia. Ehdotuksen tarkoituksena on suojella median moniarvoisuutta ja itsenäisyyttä EU:ssa sekä varmistaa, että julkiset ja yksityiset mediayhtiöt voivat nykyistä helpommin toimia EU:n sisämarkkinoilla huomioiden media-alan murroksen ja digisiirtymän. Medianvapautta koskeva säädösehdotus on osa EU:n pyrkimyksiä edistää

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

demokraattista osallistumista, disinformaation torjumista sekä median vapauden ja moninaisuuden tukemista Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Euroopan komissio ajaa eurooppalaista medianvapaussäädöstä, jolla vahvistetaan eurooppalaisen median vapautta. Medianvapauden edistämistä on helppo kannattaa aina mutta erityisesti näinä taantumuksen aikoina, jolloin esimerkiksi Unkarissa medianvapautta rajataan. Me poliitikot olemme kyllä ahkeria sisällöntuottajia, mutta annetaan median tehdä vapaasti työnsä ja poimia meidänkin sisällöstä se, minkä haluavat, vapaasti.

Medianvapaus on olennainen osa demokratiaa. Medianvapausasetus on hyvin tervetullut säädös, jonka tehtävänä on parantaa median riippumattomuutta ja suojella mediaa erilaiselta painostukselta, jota valitettavasti on nyt nähty myös EU-maissa. Sananvapautta, median riippumattomuutta päättäjistä sekä toimituksellista valtaa sisällöstä on suojeltava myös Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.29 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Tätä lainsäädäntöä arvioitaessa ei tasan tarkkaan vielä tiedä, mitä pitäisi ajatella, koska, niin kuin näissä puheenvuoroissa käy ilmi, tavoitteet ovat sinänsä hyviä ja tällä puututaan nyt niihin rikkomuksiin ja räikeisiin epäkohtiin, mitä on esimerkiksi tuolla Unkarissa tapahtunut, mutta sitten, jos arvioidaan, mitä tämä Suomen kaltaisen valtion osalta tarkoittaa, niin lisää sääntelyä, ehkä jollakin tavalla myöskin sitä turhaa viranomaisvalvontaa, ja varmasti tällä voi olla vaikutuksia myös mediakenttään ja markkinoihin. Ymmärrän, että varmaan ministeriössäkin on yritetty katsoa, että mahdollisimman kevyesti tämä voitaisiin toteuttaa ja että tämä ei rajoittaisi suomalaisia toimijoita liikaa, jotta pystytään huolehtimaan moniäänisestä mediasta myöskin jatkossa.

Tämä on myöskin vähän ristiriitainen siltä osin, että EU pyrkii nyt purkamaan sääntelyä ja uusi komissio on tämänkin tavoitteekseen asettanut mutta nyt sitten se rakentaa sääntelyä sääntelyn päälle.

Se, mitä jäin itse miettimään, on tämä yrityskauppojen osalta tehtävä kirjaus ja valvonta ja nämä rajat eli vielä se, mihin ne perustuvat, ja oikeastaan se, että kun Suomessakin mediakenttä on keskittynyt — meillä on enää muutama iso toimija, ja valitettavasti paikallislehtiä tuolla on tuntunut lahdattavan — niin miten voidaan estää sitten tällaiset kaupat. Nythän tämä laki ei estä niitä. Tämä valvova viranomainen vain puuttuu tähän ja katsoo, että tässä nyt on isot kaupat kyseessä. Mutta estoa ei ole. Toisaalta joidenkin lehtien kannalta se voi olla myöskin ihan hyvä asia, että kaupat toteutuvat. Silloin syntyy isompia yhtiöitä, jotta tiedonvälitys ympäri Suomen kulkee.

Haluaisin kuitenkin kysyä ministeriltä: kun meillä oli tämä Ylen parlamentaarinen työryhmä ja siellä kirjattiin mietintöön, että meidän pitää Suomessa palauttaa jonkinlainen jakelutuki näille paikallismedioille, niin eteneekö tämän valmistelu nyt millä aikataululla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.31 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Kuten edellä tuli ilmi, niin tässä tosissaan on kyse tästä medianvapaussäädöksestä, jota myös sitten kansallisesti täydennetään. Säädöksen tavoitteet ovat erinomaisia, kuten edellä kävi ilmi, mutta totta kai, kun puhutaan

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

mediasta ja valvonnasta, kuten edustaja Kallio edellä totesi, siihen liittyy aina duubioita sen suhteen, miten se sitten lopulta toteutetaan. Mutta ehkä nostan tässä kaksi seikkaa Suomen näkökulmasta, eli tämä digijättien kasvava asema ja valta sekä nämä yrityskaupat mediakentällä, jotka sitten keskittävät tätä toimintaa tietyille toimijoille.

Näiden digijättien kaitseminen on tärkeää, ja tämä säädös tuo siihen nyt pieniä toimia. Pyritään edistämään esimerkiksi näiden kansainvälisten toimijoiden ja kotimaisen median dialogia. Yritetään löytää yhteisiä pelisääntöjä siitä, että sekä näillä isoilla toimijoilla että meidän kotimaisilla pienemmillä toimijoilla on tasapuolinen mahdollisuus eri medioissa näkyä.

Siinä, minkä liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Ovaska nosti esiin näistä yrityskaupoista, tästä median keskittymisestä, niin tosissaan nämä liikevaihtorajat, jotka on siihen asetettu, ovat aika korkeita. Monet kaupathan eivät niin kuin mene tämän tarkastelun piiriin. Toistan myös sen, että osa näistä kaupoista on ihan tarkoituksenmukaisia säilyttäen sen yhden maakuntalehden vaikka sitten jossain päin Suomea. Mutta ehkä itse lähestyisin tätä yrityskauppojen keskittymisen teemaa enemmän sillä, että näiden kiveen hakattujen summien sijaan pitäisi olla joitain kriteereitä, joita tarkastellaan, että miten se sitten vaikuttaa siihen mediakenttään. Nyt kun puhutaan 100 miljoonasta ja kymmenestä miljoonasta, niin pienet toimijat eivät näihin lukuihin tule yltämään.

Vielä lopuksi lisäisin sen, että tässäkin esityksessä — olen tätä asiaa monet kerrat täällä salissa toittanut — Liikenne- ja viestintävirastolle tulee lisää tehtäviä ja samaan aikaan valtionhallinnosta edelleen leikataan. Nyt esityksessä on, että me pystyttäisiin nykyisillä resursseilla hoitamaan nämä tulevat, uudet tehtävät, mutta on pakko todeta, että kyllä se huolta herättää näiden virastojen sisällä, että kun rahat lähtevät ja samaan aikaan tehtäviä tulee, niin mikä on niiden tosiasiallinen tulevaisuus ja kyky näistä tehtävistä huolehtia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.34 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee eurooppalaista medianvapaussäädöstä täydentävää lainsäädäntöä. Esityksen tavoitteena on moniarvoisempi ja riippumattomampi mediaympäristö Suomessa ja Euroopassa.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, joka koskee mediamarkkinoiden valvontaa. Tämän lain tarkoituksena on antaa kansallista säätelyä, joka täydentää eurooppalaista medianvapaussäädöstä. Tässä esityksessä Liikenne- ja viestintävirasto saisi tehtäväkseen arvioida mediamarkkinoilla tapahtuvien yrityskauppojen vaikutuksia tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen. Tämä arviointi koskisi yrityskauppoja, jotka ylittävät kilpailulain mukaisen ilmoituskynnyksen. No, nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 8. elokuuta tänä vuonna, ja niiden avulla pyritään varmistamaan, että nämä mediayhtiöt voivat toimia EU:n sisämarkkinoilla entistä helpommin huomioiden tämän media-alan murroksen ja digisiirtymän.

Koska tässä esityksessä nyt tulee lisää tehtäviä liikenne- ja viestintäministeriölle tämän valvontatehtävän muodossa ja sen järjestämisessä, niin kysyisin ministeriltä: miten näette tämän tehtävän järjestämisen, ja onko tässä vaaraa byrokratian lisääntymisestä sitten tämän esityksen myötä?

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä. Edustaja Aittakumpu on poissa. Edustaja Perholehto. Edustaja Perholehtokin on poissa. — Ministeri Ranne, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.36 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä nostoista.

Ensin tähän resurssikysymykseen: Me ollaan arvioitu, että tässä on kyse kuitenkin suhteellisen pienestä resurssitarpeesta, lisätarpeesta henkilötyövuosissa, eli pari kolme, ja tämä pystyttäisiin kyllä hoitamaan. Mutta olen aivan samaa mieltä siitä, että Traficom alkaa olla äärirajoillansa. Erityisesti kyberturvallisuuteen liittyen on tullut valtavasti uusia tehtäviä, ja toki pidämme tästä ääntä ja teemme kaikkemme, että resurssit olisivat riittävät. Me puhutaan kuitenkin kansallisesta turvallisuudesta hyvinkin vahvasti.

Sitten näitä muita esiin nostettavia asioita:

Kaikki tietävät tämän ison kehityksen: taloudelliset syyt, media-alan murros kokonaisuudessaan ovat ajaneet pieniä yrityksiä pois. Tietenkin me jatkamme myöskin keskustelua esimerkiksi sanomalehtipuolella jakelutuesta, joka on ollut meillä esillä useissa yhteyksissä, ja tapaamisiakin tähän liittyen ollaan sopimassa. Kaikki tietenkin toivoisimme, että voisimme tukea, ja tässä taloudellisessa tilanteessa on aika haastavaa lähteä tällä tavalla yksiselitteisesti. Mutta sitä ei ole siis lyöty lukkoon, ei ole päätetty mitään. Tämä keskustelu jatkuu.

Sitten jos mietitään tätä, millä lailla me lähdettiin rajaamaan tätä, että mitkä nyt sitten yrityskauppoihin liittyen Traficom ottaisi tutkittavakseen, niin siellähän arvioitiin tosiaan myös sellaisia yrityskauppoja, jotka eivät ylittäisi kilpailulain mukaista liikevaihtorajaa, mutta taas tultiin siihen, missä kulkee se koko ja miten tämä lisäisi tehtäviä ja miten lisäisi byrokratiaa. Tähän päädyttiin kuitenkin ja todettiin, että tämä esitys, mikä meillä on, on selkeä sekä viranomaisten että yrityskauppoja suunnittelevien mediayhtiöiden näkökulmasta.

Sitten edustaja Kallio otti esiin tämän, että miksi juuri Traficom. Kyllä medianvapaus säädöksen mukaan siellä mediamarkkinoilla tapahtuvien yrityskauppojen vaikutusten arviointi tulisi erottaa kilpailuoikeudellisesta arvioinnista ja mediaviranomaisen tulisi osallistua vaikutusten arviointiin. Eli tämä on siellä taustalla ollut, että miksi ei Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

Ehkä tässä lyhyesti voin todeta, että tietenkin me aina, niin kuin tässäkin, yhdessä virkamiestemme kanssa olemme hakeneet ratkaisua, joka olisi mahdollisimman kevyt Suomelle ja jossa ei tulisi mitään ylimääräisiä uusia, itse itsellemme keksimiä tehtäviä. Kannustan teitä tietenkin hyvään jatkotyöskentelyyn siellä valiokunnassa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.39 Jouni Ovaska kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan vain peräänkuulutan jakelutuen puolesta, joka siellä ryhmässä parlamentaarisesti sovittiin, kuten sovittiin lukuisat säästötkin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 34/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.40 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Meillä on lähetekeskustelussa hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta. Lakia ehdotetaan esityksellä muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin Ylen toiminnan ja talouden avoimuutta koskevat säännökset, täsmennettäisiin Ylen varautumiseen liittyvää tehtävää ja joustavoitettaisiin Ylen hallintoneuvoston jäsenmäärää. Nämä muutokset perustuvat parlamentaarisen Yle-työryhmän mietintöön, joka julkaistiin syyskuussa 2024. Hallitus esittää, että muutokset tehtäisiin lakiin siten kuin ne ovat työryhmän mietinnössä esitettyinä.

Lailla toimeenpantaisiin samalla eurooppalaisen medianvapausasetuksen velvoitteet koskien julkisen palvelun median riippumattoman toiminnan suojatoimia. Asetus edellyttää, että kansallisesti tulisi säätää yleisradioyhtiöiden toimituksellisesta päätöksenteosta vastaavien johtohenkilöiden valintaa ja erottamista koskevista kriteereistä ja menettelyistä. Asetuksen toimeenpanemiseksi tältä osin lakiin ehdotetaan uutta 6 d §:ää, jossa säädettäisiin Ylen vastaavien toimittajien valinnasta ja erottamisesta. Esitetyn sääntelyn mukaan vastaavan toimittajan valinnan tulisi perustua riittävään ja monipuoliseen kokemukseen toimitustyöstä sekä toimitustyötä tekevän organisaation johtamisesta. Vastaavan toimittajan erottaminen ei puolestaan saisi perustua siihen, että vastaava toimittaja on käyttänyt hänelle kuuluvaa toimituksellista päätösvaltaa.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi samalla teknisiä muutoksia.

Esityksen tavoitteena on erityisesti lisätä Yleisradion toiminnan avoimuutta. Avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä tulisi olla saatavilla tietoa monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Ylen toiminnan ja talouden avoimuuden sekä varojen käytön tehokkuuden valvonta kuuluisi hallintoneuvostolle parlamentaarisen työryhmän linjalla tavalla. Hallintoneuvosto on paljon vartijana. Eurooppalaisen medianvapausasetuksen toimeenpanon tavoitteena on parantaa Ylen vastaavien toimittajien riippumattomuutta ja itsenäisyyttä sekä ehkäistä ja estää epäasiallista vaikuttamista toimitukselliseen päätöksentekoon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyytääkö edustaja Seppänen vastauspuheenvuoroa? — Olkaa hyvä, minuutti.

14.42 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että Yleisradion roolia ja rahoitusta koskeva keskustelu on viimein avattu avoi-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

mesti ja rehellisesti. On tärkeää, että myös Yle ymmärtää olevansa vastuussa veronmaksajille, ja tämä hallituksen esitys vie kehitystä oikeaan suuntaan.

Yleisradion poliittinen puolueettomuus on tärkeä periaate, mutta se ei ole täysin toteutunut. Veronmaksajien rahoja ei pidä käyttää valtion omistaman median puolueellisuuden ylläpitämiseen. Kansalaisten täytyy voida luottaa siihen, että Yleisradio tarjoaa monipuolista ja objektiivista sisältöä ilman ideologista painotusta. Tämän vuoksi on tärkeää, että hallitus ottaa huomioon kansalaisten huolen Yleisradion puolueettomuudesta. Kiitos hallitukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja sitten menemme listalle. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

14.43 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On todella erittäin tärkeä ja kauan kaivattu muutos, että Yle-lakiin nyt saataisiin ja lisättäisiin Yleisradion toiminnan ja talouden avoimuutta koskevat säännökset. Ylen toiminta rahoitetaan kansalaisilta ja yrityksiltä kerättävällä verolla. Veronmaksajilla on totta kai oikeus tietää, miten ja mihin Yleisradio heiltä saamansa varat käyttää. Julkista palvelua voi ja tulee toteuttaa tehokkaasti. Senhän pitäisi olla ihan itsestään selvää, että Yleisradio käyttää sille suunnatut varat tarkoituksenmukaisesti ja läpinäkyvästi. Ylen on myös toiminnallaan edistettävä sananvapautta, korkeatasoista journalismia ja median monimuotoisuutta.

Tämän avoimuutta koskevan sääntelyn johdosta Ylen tulee siis nyt jatkossa eritellä yhtiön osasto- ja yksikkökohtaisia kustannuksia, kertoa niistä laajemmin ja eritellä yksityiskohtaisemmin myös henkilöstökulut sekä sisältöjen, jakelun ja digitaalisen palvelukehityksen kustannukset. Näin ei ole aikaisemmin ollut, ja tämä on erittäin tärkeä muutos. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.44 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tosiaan ministerille ja valmistelijoille, että saatiin tämä Ylen parlamentaarisen työryhmän valmisteleva lakipaketti nyt täydennettynä vielä näillä medianvapauslisäyksillä ja pienillä teknisillä muutoksilla.

On ollut huomattavaa myös, että tätä avoimuuden lisäämistä ovat kannattaneet myös monet lausunnonantajat — enkä tarkoita vain lausunnonantajia, joilla on jotakin hampaankolossa Yleä kohtaan, vaan yleisestikin — että kun yleisradioyhtiö näin suurena toimijana meidän mediakenttää osaltaan hallitsee ja vaikuttaa, niin arvioidaan, että se saattaa auttaa ja lisätä sitten myös muuta mediakenttää, että Yle on avoin ja kertoo, mitä hankintoja siellä tehdään ja miten siellä palvellaan kansalaisia.

Tässä laissa ei myöskään puututa siihen, mitä ohjelmia Yle tuottaa — joskus joku on niitäkin halunnut karsia tai joitain palveluita lisätä — vaan tässä katsotaan, että perustehtävät ovat ajan tasalla.

Yksi, minkä haluan myös mainita vielä, on huoltovarmuus ja siihen liittyvät, Ylelle annetut tehtävät. Se on tärkeä lisäys, kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

14.46 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosissaan loistava juttu, että tämä parlamentaarisen työryhmän mietintö lisättynä medianvapaussäädöksellä on vihdoin täällä.

Kun täällä oli huolta avoimuudesta, niin kyllä sen lisääminen päätettiin tässä kompromissineuvottelutuloksessa, mutta mielestäni yksi hyvä tapa arvioida kansalaisten tyytyväisyyttä Yleen on arvioida sitä näiden kyselyiden pohjalta, ja edelleen sekä tyytyväisyys että luottamus ovat hyvin korkealla tasolla. Se kertoo siitä, että Ylessä on onnistuttu tekemään oikeita asioita, oli se sitten joidenkin mielestä tarpeeksi avointa tai ei.

Sellainen toivomus vielä, kun tätä keskustelua nyt sitten käydään tämän työryhmän mietinnön ja medianvapaussäädöksen puitteissa, että se keskustelu pysyisi siinä ja niissä raameissa. Yritetään tehdä sitten tästäkin lakiesityksestä niin hyvä kuin mahdollista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.47 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Nyt on oikea linja. Tällä hallituksen esityksellä Yle laitetaan kertomaan avoimemmin toiminnastaan ja varojensa käytöstä kansalaisille. Tietoja Ylen toiminnasta ja kansalta kerättyjen verorahojen käytöstä on pidetty liian kaa pimennossa, ja siksi tämä hallituksen esitys on todella tarpeellinen. Ylen avoimuuden lisääminen auttaa käymään avointa ja tosiasioihin pohjautuvaa keskustelua Ylen toiminnasta ja rahojen käytöstä. Ylen toimintaahan pyritetään veroeuroilla, ja näitä euroja tulee käyttää vastuullisesti ja tasapuolisesti.

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä olisi saatavilla tietoa monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti ja että tämä johtaa siihen, että yleisö- ja sidosryhmien mahdollisuudet arvioida Yleisradion resurssien käyttöä paranisivat yhtiön toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntymisen myötä. On aika saada ryhtiä ja tervettä järkeä myöskin Ylen toimintaan. Ei voi olla niin, että Yle olisi ikään kuin pyhä lehmä, johon ei saa koskea ja jonka toimintaa ei saisi arvioida. Nyt Ylen toimintaan onkin saatu ja tämän esityksen myötä saadaan entisestään lisää ryhtiä, avoimuutta ja tervettä järkeä.

Arvoisa puhemies! Ei ole oikein, jos koko kansaa edustavan eduskunnan alainen laitos, koko kansan Yleisradio, verovaroin rahoitettava tiedonvälittäjä, on pahasti vasemmalle vinksallaan. Ylen vasemmistolaisuus ei ole pelkkä perussuomalaisten näkemys, se on tutkittu tosiasia, sillä Elinkeinoelämän valtuuskunta, Eva, julkaisi 25. maaliskuuta Taloustutkimuksella teettämänsä tutkimuksen, jonka mukaan peräti 40 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että Yle on uutistoiminnassaan vasemmalle kallellaan. Sen sijaan vain viisi prosenttia oli sitä mieltä, että Ylen tiedonvälityksessä korostuu oikeistolainen näkökulma. Huomattavaa on, että niin vasemmistoliiton kuin SDP:nkin kannattajista suurempi osa oli sitä mieltä, että Ylen tiedonvälityksessä painottuu enemmän vasemmistolainen kuin oikeistolainen näkökulma. Suomalaisista useampi katsoi, että Ylen uutistoiminnassa painottuu vasemmistolainen näkökulma enemmän kuin vasemmiston Kansan Uutisten ja SDP:n Demokraatti-lehden kohdalla. Yle oli suomalaisten mielestä medioista vasemmistolaisin. Tämä on suorastaan pysäyttävää, kun Ylen jos minkä tulisi olla riippumaton, poliittisesti sitoutumaton, tasapuolinen ja tosiasioihin pohjautuva tiedonvälittäjä. Tämän Evan tutkimuksen virhemarginaali on koko väestön tasolla 2—3 prosenttiyksikköä kumpaankin

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

suuntaan, ja vastaajat edustivat koko maan 18—79-vuotiasta väestöä, pois lukien Ahvenanmaa. Tuo aineisto oli painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa todeetaan myös, että käytännössä Yleisradio voisi tämän esityksen myötä edistää toimintansa avoimuutta ja läpinäkyvyyttä esimerkiksi avaamalla yhtiön osasto- ja yksikkökohtaisia kustannuksia nykyistä laajemmin, erittelemällä nykyistä yksityiskohtaisemmin yhtiön henkilöstökulut sekä sisältöjen, jakelun ja digitaalisen palvelukehityksen kustannuksia. Tiedot tulisi julkaista helposti vastaanottajien saataville, kuten esimerkiksi Yleisradion verkkosivuille.

Esitys sisältää myös muita tärkeitä Yleä koskevia muutoksia, jotka koskettavat huoltovarmuutta. On tärkeää, että tiedonvälitys toimii kaikissa oloissa. Ylelle tulee nyt velvoite varautua tv- ja radiotoiminnan lisäksi myös muun tiedonvälityksen hoitamiseen poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Aloitimme tänään liikenne- ja viestintävaliokunnassa asiantuntijoiden kuulemiset tästä hallituksen esityksestä. Luotan siihen, että käymme valiokunnassa esityksen tulevina viikkoina tarkasti läpi. Toivon, että mikäli tarvetta ilmenee, vielä tarkennamme lakiehdotusta, jotta lakimuutokset varmasti toteuttavat hallituksen esityksen erittäin hyvät ja tärkeät tavoitteet. On koko kansan etu riippumatta vaikkapa kansalaisen poliittisesta suuntautumisesta, että Yle on riippumaton, sitoutumaton, tasapuolinen ja koko kansaa palveleva tiedonvälittäjä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

14.52 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Yleisradio on valitettavasti osoittanut kerta toisensa jälkeen, että sen tekemisiä on välttämätöntä valvoa tarkemmin. Nyt eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä Yle-lakiin ehdotetaan lisättäväksi avoimuutta koskevia säädöksiä. Lisäksi siinä muun muassa laajennetaan Ylen varautumiseen liittyvää tehtävää poikkeusoloissa, lisätään joustavuutta Ylen hallintoneuvoston jäsenten lukumäärään sekä toimeenpannaan EU:n medianvapausasetuksen vaatimuksia.

Yle velvoitetaan jatkossa antamaan avoimemmin julkista tietoa toiminnastaan ja taloudestaan. Tähän sisältyy se, että esimerkiksi henkilöstökustannuksista täytyy tuottaa tietoa kaikkien saataville. Kansalaisten on hyvä olla tietoisia esimerkiksi Ylen toimitusjohtajan jättipalkan kehityksestä. Vuonna 2024 toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttilan kiinteä kokonaispalkka luontoisetuineen oli 349 744 euroa. Mutta eihän se tietenkään vielä riittänyt. Siihen päälle piti vielä maksaa 27 127 euroa tulospalkkiota. Muille johtoryhmän jäsenille palkkoja, luontoisetuja ja tulospalkkioita maksettiin yhteensä lähes kahden miljoonan euron verran. Ylelle tässä ilmainen vinkki, mistä sopeuttaminen olisi kannattanut aloittaa: johtoryhmän palkoista. Jospa näitäkin älyttömiä summia alettaisiin laajemmin kyseenalaistaa, kun Yle alkaa tuottaa julkisempaa tietoa taloudestaan. Nythän nämä luvut löytyvät Ylen vuosikertomuksesta, mutta tuskin kovin moni plärää sitä aamukahvia juodessaan. Toki myös iltapäivälehdet nostavat näitä silloin tällöin otsikoihin.

Ylen budjetista löytyy kyllä muutakin viilattavaa. On aivan käsittämätöntä, miten Suomessa Ylen toimintaan on upotettu merkittävästi enemmän rahaa per asukas kuin sen kansallisiin verrokkimedia-yhtiöihin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Nyt pitää todella ottaa muista mallia ja tehostaa toimintaa.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Kuten lakiehdotuksessa todetaan, avoimuuden lisäämisellä voi olla myönteisiä vaikutuksia sille, miten Yle täyttää julkisen palvelun tehtävänsä, kunhan tietoja oikeasti julkaistaan siten, että ne ovat yleisön näkökulmasta helposti saavutettavissa ja ymmärrettävässä muodossa. Juuri näin: nyt tarvitaan aitoa avoimuutta ja selkeää tiedottamista. Yle on sen suomalaisille velkaa.

Tähän lakiesitykseen sisältyvillä EU:n medianvapausasetuksen muutoksilla parannetaan vastaavien toimittajien vapautta päättää vastuullaan olevasta sisällöstä ilman, että heidän tarvitsee pelätä irtisanotuksi tulemista. Toivottavasti tämä kannustaisi Yleä jatkossa miettimään paremmin, kannattaako toimittajia läksyttää siitä, että jossain ohjelmassa näkyy liikaa heteromiehiä, tai irtisanoa juontajia, jotka paljastavat joutuneensa pakotetuksi monimuotoisuuskoulutuksiin.

Arvoisa puhemies! Yle nauttii vielä pitkälti suomalaisten luottamusta, mutta edellä mainitut kohut eivät ole omiaan lisäämään sitä. Kansallisen yleisradion tulee olla aidosti riippumaton ja puolueeton. Avoimuuden ja totuudellisuuden tulisi olla itsestään selvää, mutta koska näin ei selvästi ole ollut, niin on hyvä, että sitä on nyt lähdetty hakemaan tämän hallituksen esityksen kautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.56 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät miehet ja naiset! Meillä on täällä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta. On hyvä, että olemme saaneet tällaisen lakiesityksen. Tämä oikeasti tarkoittaa sitä, että haetaan semmoista avoimempaa tiedotusta Ylen varojen käytöstä. Yle-varathan kerätään veroina meiltä kaikilta, ja niistä ei oikein pääse eroon kuin kuolemalla. Tämä toiminta vaatii ryhtiä, ja minä uskon, että siihen saadaan nyt ryhtiä tällä lainsäädännön muutoksella. Mielestäni Ylen tärkein tehtävä on toimia huoltovarmuuden takaajana siinä vaiheessa, jos joku kriisi koittaa — he hoitavat sitten kriisiajan tiedottamista.

Ylen toimintaa rahoitetaan kansalaisilta ja yrityksiltä kerättävällä verolla, minkä vuoksi yhtiön toimintaan kohdistuu avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen liittyviä korostuneita odotuksia. Avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä olisi saatavilla tietoa monipuolisemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin aiemmin. Yleisön ja sidosryhmien mahdollisuudet arvioida Ylen resurssien käyttöä paranisivat yhtiön toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntymisen myötä. No, nämä palkathan ovat olleet julkisia, mitä Ylessä on maksettu, ja ne ovat olleet ihan kohtuuttoman suuria. Nyt kun luin, että Yleisradion johtaja on jäämässä eläkkeelle, niin mielestäni tämän palkan voisi tiputtaa ihan suoraan yhteen kolmasosaan. [Jouni Ovaskan välihuuto] Palkka on ollut tällä hetkellä noin kolme- ja puolisataatuhatta euroa vuodessa, ja on täysin kohtuutonta toimia Yleisradion toimitusjohtajana tällaisella palkalla. Minä luulen, että tästä salista jokainen meistä voisi toimia siellä tuolla palkalla ja samoilla tuloksilla — ehkä sisältö voisi muuttua, tietenkin siihen suuntaan, mistä tämä päätoimittaja tai johtaja olisi. Jos edustaja Rintamäki valittaisiin, niin silloin Yle ei ehkä enää olisi toimituksellaan vasemmalle kallellaan niin paljon kuin se nyt on. Eliikä Evan tutkimuksen mukaan 40 prosentin lukemalla ihmiset katsovat, että se on vasemmalle kallellaan, ja se ei ole mitään ihan suoranaista fiksuutta tässä journalismin maailmassa, koska journalismi kärsii ja siellä mielipiteet ja arvot ehkä sitten kääntävät niitä uutisia enemmän sinne vasemmalle myönteiseksi. Avoimuusvelvoite voi lisätä Ylen, yleisön ja muun yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta, millä voi olla myönteisiä

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

vaikutuksia Ylen toimintaan julkisen palvelun tehtävien täyttämässä. Myönteisten yhteiskunnallisten vaikutusten syntyminen edellyttää, että Yle julkaisee tiedot siten, että ne ovat yleisön kannalta helposti saavutettavia ja ymmärrettäviä.

No, mihin sitä rahaa siellä Ylessä on sitten käytetty? Tuossa edustaja Garedeu aikaisemmin mainitsi tuon, että siellä on ollut muun muassa monimuotoisuuskoulutusta. En tiedä, miten kallista se on ja keneltä se on tilattu, mutta kuitenkin itse haluaisin, että Yle olisi jatkossa enemmän semmoinen, joka keskittyy suomalaisuuteen, suomalaiseen urheiluun, suomalaiseen kulttuuriin, ja että vähemmälle jätetään ne seksuaalissävytteiset ohjelmat. Siellä on ollut kaikenlaista sateenkaarihumppaa, Sugarbabe-ohjelmaa, sokerideittailua, Koukussa strippaukseen -ohjelmaa. Ei tällaista enää pidä sallia, vaan meidän pitää eheyttää Yle, meidän pitää tuoda sinne kotimaisuutta, kotimaista urheilua. Kotimainen urheiluakin kaipaa näkyvyyttä, se helpottaa urheilijoiden sponsorien saantia. Tämä on tärkeä juttu, että Yle toimii meidän omien kansalaisten etujen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä olivat nämä huomiot, mitä halusin tähän esittää. Mutta siis haluan vielä korostaa, että arvostan sitä Ylen kriisiajan valmiutta ja sitä, mikä on heidän tehtävänsä sen suhteen. Yle on tosi tärkeä meille, mutta se pitää tervehdyttää ja se pitää eheyttää, jättää tämä kaikki monimuotoisuus ja tämmöinen sateenkaarihumppa pois sieltä ja nostaa näitä perinteisiä suomalaisia arvoja. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.02 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies, kunnioitettu ministeri! Yle velvoitetaan hallituksen esityksellä avaamaan toimintansa sekä taloutensa eduskunnan vaatimusten mukaisesti. Esityksen mukaan Ylen tulee julkaista aikaisemmin salassa pidettyä tietoa taloudestaan sekä toiminnastaan. Avoimuutta koskevan sääntelyn vuoksi Ylen tulisi jatkossa koota, analysoida ja tuottaa tietoa yhtiön osasto- ja yksikkökohtaisista kustannuksista aiempaa laajemmin. Ylen tulee jatkossa esimerkiksi eritellä yksityiskohtaisemmin henkilöstökulut sekä sisältöjen, jakelun ja digitaalisen palvelukehityksen kustannukset, se, mihin rahaa menee ja miksi.

Arvoisa puhemies! Yleisradio on lähes 600 miljoonalla eurolla vuodessa veronmaksajien rahalla pyörivä monoliitti. Ylen toiminta rahoitetaan veroilla. Tämän vuoksi yhtiön toimintaan kohdistuu avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen liittyviä korostuneita odotuksia. Yleisradion toiminnan pitää olla avointa ja läpinäkyvää. Yleisradion verrattain suuri budjetti verrattuna muihin verrokkimaihin indikoi, että varoja ei käytetä tehokkaasti. Esimerkiksi Ruotsissa SVT:n rahoitus oli 76 euroa per asukas vuonna 2022, kun taas Suomessa 106 euroa. Hallitus jäädyttää Ylen indeksikorotukset, jotka tuovat tarvittavaa jarrua Ylen kustannusten kasvuun.

Ylen tarjonta- ja toimintamallit ovat aiheuttaneet ihmetystä kansalaisissa. Indeksijäädystysten jälkeen Yleisradio on poistanut valikoimastaan suosittuja ohjelmia, kuten esimerkiksi Arto Nybergin. Yle on myös tuottanut viime vuosien aikana materiaalia, joka on enemmänkin kyseenalaista, esimerkiksi Pillupäiväkirjat, Osta mun pikkarit tai Sinkut paljaana.

Arvoisa puhemies! Veronmaksajien rahoilla ylläpidetyn Ylen toimintaa tulee valvoa erityisen tarkasti, ja tämä hallituksen esitys pitää huolen siitä, että kaikki Ylen sisäinen rahankäyttö sekä toiminta tulevat kaikkien nähtäville. Kiitän ministeri Rannetta jälleen erinomaisesta työstä tähänkin asiaan liittyen, jotta maamme eri toimintoja liikenteen ja viestin-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

nän osalta saadaan kuriin, ja näin pystymme ohjaamaan yhteisiä varojamme tehokkaasti ja avoimesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.05 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Ylen tehtäviä ovat tasa-arvon, suomalaisen kulttuurin, suvaitsevuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Jos näiden edistäminen on jonkun mielestä perin vasemmistolaista, niin olen entistä ylpeämmin vasemmistolainen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Tänään käsittelyssämme on hallituksen esitys, joka tosissaan koskee tätä Yleisradion toimintaa. Tässä taustalla on tämä parlamentaarisen työryhmän laatima mietintö, jonka eteen nähtiin vaivaa 33 kokouksen verran, eli kiitos vaan työryhmän veteraaneille. Esitystä taustoittaa myös tässä äsken käsittelyssä ollut Euroopan unionin medianvapaussäädös, jonka tavoitteita on suojella median vapautta ja moniarvoisuutta jäsenvaltioissa. Pyritään esittämään juuri poliittista puuttumista journalismiin, esimerkkinä. Tämän esityksen tavoitteena on muun muassa lisätä Yleisradion toiminnan ja talouden avoimuutta, päivittää sen huoltovarmuustehtävää sekä tarkentaa vastaavien toimittajien nimittämistä ja erottamista koskevaa sääntelyä.

Arvoisa puhemies! Nykyisessä, epävakaaassa turvallisuusympäristössä ja nopeasti kehittyvässä teknologiakentässä riippumattoman median asema korostuu entisestään. Samoin korostuu moniäänisen ja maantieteellisesti kattavan median merkitys täällä Suomessa. Näiden tavoitteiden eteen on tehtävä jatkuvasti määrätietoista työtä myös tässä salissa. Tässä kohtaa on ehkä hyvä painottaa Ylen korostunutta roolia huoltovarmuuden suhteen. Lisään siihen nyt vielä sen, että ihmisten pitää olla Ylen piirissä jo ennen kuin Ylen tehtäviä tarvittaisiin esimerkiksi poikkeusoloissa — siksi tämä laaja ohjelmatarjonta.

Parlamentaarinen työryhmä käynnisti tosissaan tämän toiminnan Ylen tehtävien ja rahoituksen päivittämiseksi. En nyt palaa tässä siihen työryhmän prosessiin, mutta selkeätä oli, että siinä työryhmässä oli erilaisia intohimoja Ylen suhteen. Minun mielestäni se alleviivaa tällaisen parlamentaarisen päätöksenteon välttämättömyyttä, että näitä eri näkökulmia saadaan sitten sovitettua ja Ylen toiminta pysyy vakaana ilman suuria äkkikäänöksiä.

Tämä käsittelyssä oleva esitys tosissaan tähtää siihen Ylen toiminnan ja talouden avoimuuden vahvistamiseen, joka tässä nousi aikaisemmissakin puheenvuoroissa esiin. Tällainen avoimuuden lisääminen ei nyt ole millään tavalla lähtökohtaisesti ongelmallinen, etenkin kun sitä kritiikkiä täältä salistakin Yleä kohtaan tulee. Mutta sitten on kuitenkin tärkeätä todeta se, että tällainen avoimuuden lisääminen tai rahoituksen vähentäminen ei ylipäättään ratkaise niitä rakenteellisia haasteita, joita meillä mediakentällä on. Lisään myös sen, että tämän avoimuuden ei pidä johtaa siihen, että Yleisradio olisi jotenkin jonkun erityisvalvonnan kohteena jatkossa. Kuitenkin puhutaan riippumattomasta mediasta. Mutta siinäkin valiokunta tulee tekemään erinomaista työtä, ja löydetään ne oikeat pykälät sinne.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on otettu huomioon myös Euroopan medianvapaussäädöksen vaatimukset erityisesti vastaavien toimittajien nimittämistä ja erottamista koskevien kriteerien osalta. Nämä säännökset tullaan käsittelemään hyvin tarkasti myös valiokuntakäsittelyssä, koska on itsestään selvää, että toimittajalla tulee olla mahdollisuus tehdä työtään riippumattomasti ja kriittisesti meitä vallankäyttäjiä mutta myös muita ins-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

tansseja kohtaan. Suomessahan me ollaan hyvällä tolalla tässä asiassa, ja pidetään se jatkossakin.

Tämä medianvapaussäädös korostaa lisäksi, että julkisen palvelun median rahoituksen on oltava riittävää, kestävä ja ennakoitavaa. Kansallisessa laissa ei kuitenkaan nyt kirjata erillistä säännöstä tästä asiasta. Suomessa Yleisradion rahoituksen ennakoitavuus ja toiminnan jatkuvuus ovat perustuneet tähän parlamentaariseen päätöksentekoon. On selvää, että siitä on tärkeää pitää kiinni myös jatkossa. Mutta on sitten kuitenkin syytä nostaa esiin se huomio, että esimerkiksi Yleen nyt tehdyt rahoitusleikkaukset on jouduttu toteuttamaan tosi lyhyessä ajassa ja eiväthän ne kivuttomasti ole menneet. Tämä tietenkin herättää kysymyksiä pitkäjänteisyyden ja ennakoitavuuden toteutumisesta, ja tämä on yksi asia, mihin valiokunta tulee varmasti ottamaan tiukan linjan valiokuntakäsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Luottamus Yleisradioon on edelleen korkealla tasolla, ja on tärkeää, että tämä luottamus säilyy. Vastuu on tietenkin Yleisradiolla, että he jatkavat sitä hyvää työtä, jota he ovat tehneet tähän asti, mutta myös meidän poliitikkojen sanoilla ja teoilla on merkitystä siinä. Minä toistan nyt vielä sen toivomuksen, että tätäkin asiaa käsiteltäisiin mietinnön ja medianvapaussäädöksen puitteissa eikä lähdettäisi nyt puhumaan liikaa uusista tehtävistä ja rahoituksen leikkaamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.11 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Tämä mahdollistaa meidän kaikkien nähdä se, mitä se Yle on syönyt ja mitä se Yle tekee. Avoimuus on paitsi talouden kannalta myös uskottavuuden ja luotettavuuden kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Hallintoneuvosto on, kuten tuossa esittelypuheenvuorossani totesin, paljon vartijana, ja nyt tietenkin avoimuusvelvoitteen tarkempi ohjaus ja valvonta kuuluvat sille. Tämä esitys mahdollistaa siis avoimuuden toteuttamisen julkisuuslain periaatteiden mukaisesti. Tässä on valtavan suuria positiivisia mahdollisuuksia.

Varautuminen on taloudellisesti pieni mutta tärkeä osuus Ylen tehtävästä. Tämä on tietenkin tärkeää, että saadaan tähän yksityiskohtaisempi selvyys. Tietenkin tämä on tärkeää tässä ajassa.

Sitten palkkioista voin todeta sen, että yhtiön hallitushan loppupeleissä niistä päättää. Sen, niin kuin kaikkien valtionyhtiöiden, tulee noudattaa meidän omistajapoliittista periaatepäätöstä ja toimia sen mukaisesti.

Kiitoksia tästä keskustelusta, ja valiokunnassa jatkatte sitten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on päättynyt. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.12.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.08.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 11 käsittelyä. — Ja siellä ensimmäisenä edustaja Hänninen.

17.09 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Keskustelemme tänään viestinnän avoimuudesta, luotettavasta tiedonvälityksestä ja toimivasta demokratiasta. Kyse on kuitenkin myös turvallisuudesta. Nämä esitykset liittyvät syvästi turvalliseen arkeen. Ne liittyvät siihen, että suomalaiset voivat luottaa samaansa tietoon ja siihen, että verorahoja käytetään avoimesti ja vaikuttavasti.

Arvoisa rouva puhemies! Yleisradiolain uudistus on avoimuutta ja vastuullisuutta. Yleisradio on julkisen palvelun media, jonka rahoitus perustuu meidän veronmaksajien varoihin ja rahoihin. Siksi on aivan oikein, että Ylelle asetetaan aiempaa tiukemmat vaatimukset avoimuudesta. Uudistus velvoittaa Yleisradion julkaisemaan laajempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa toiminnastaan ja taloudestaan. Tämä ei ole pelkästään hallinnollista raportointia. Kyse on siitä, että kansalaisilla ja edustajillamme on mahdollisuus arvioida, miten julkista valtaa käytetään eli mitä resursseilla saadaan aikaan ja kuinka vaikuttavasti. Uusi laki tuo Yleisradion hallintoneuvostolle entistä selkeämmän tehtävän valvoa varojen käytön tehokkuutta ja avoimuutta. Tämä on tärkeä signaali siitä, että läpinäkyvyys ja vastuullisuus eivät ole vain päämäärä, ne ovat myös keino rakentaa luottamusta julkiseen mediaan.

Arvoisa rouva puhemies! Vastaavien toimittajien asema on edellytys toimitukselliselle riippumattomuudelle. Toinen merkittävä uudistus on vastaavien toimittajien aseman vahvistaminen. Uudessa sääntelyssä määritellään läpinäkyvät valinta- ja erottamismenettelyt niille henkilöille, joilla on toimituksellista päätösvaltaa. Tämä on selvä viesti. Suomessa ei hyväksytä toimitukselliseen työhön kohdistuvaa epäasiallista vaikuttamista. Kyse on journalismin vapauden turvaamisesta, siitä, että journalistit voivat tehdä työnsä ilman pelkoa ulkopuolisesta painostamisesta. Toimiva ja riippumaton media ei ole itsestäänselvyys. Se on asia, jonka puolesta on tehtävä työtä jatkuvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Sananvapaus ja riippumaton media eivät ole vain periaatteita. Ne ovat osa suomalaisten arjen turvallisuutta. Ne takaavat sen, että vallanpitäjiä voidaan arvostella, että väärinkäytöksiä voidaan paljastaa ja että kansalaiset voivat muodostaa mielipiteensä vapaasti ja tietoon pohjautuen. Tänään käsiteltävänä olevat hallituksen esitykset eurooppalaisesta medianvapaudesta sekä Yleisradiosta parantavat suomalaisen yhteiskunnan läpinäkyvyyttä ja kriisinkestävyyttä. Ne luovat edellytykset sille, että journalismi voi jatkossakin toimia kansanvallan ja luottamuksen kivijalkana. Demokratia ei toimi ilman riippumatonta mediaa, ja media ei voi toimia ilman luottamusta. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies, ja toivotan kaikille aivan erinomaista vappua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.13 Vesa Kallio kesk: Kiitos, rouva puhemies! Täällä on jo hyvin monessa puheenvuorossa käyty läpi se, mistä tässä esityksessä on kyse, niin että sitä on turha enää toistaa. Se, mitä tässä joutuu paljon pohtimaan, on se, mitä toin jo aiemminkin tänään esille tässä Yle-keskustelussa, että me ei kaikki tykätä siitä kaikesta, mitä Yleltä tulee. Mutta on käynyt myös ilmi, että ne ovat eri asioita aika monelle meistä: toiset tykkäävät toisesta ja toiset toisesta. Ehkä sen voi nähdä positiivisesti jopa niin päin, että silloin Yle on varsin onnistunut,

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

kun sieltä löytyy kaikille jotakin semmoista, mistä me ei pidetä. Semmoinen on aika mahdollon tilanne, että kaikki, mitä sieltä tulisi, olisi semmoista, josta me kaikki tykättäisiin.

Ja kun tässä on sitten tämä julkisen median ja kaupallisen median... Kaupallisesta mediasta täällä ei ole puhuttu, mutta se on kuitenkin se toinen puoli tässä tiedonvälityksessä. Ja edelleen puolustan Yleä siinä mielessä, että me tarvitaan vahva, totta kai avoin ja monipuolisesti uutisoiva ja monipuolista tarjontaa tarjoava julkinen media ja Yle.

Se, mitä tässä nyt on käynyt ikävällä tavalla tämän prosessin myötä, on ollut se, että maakuntatoimituksia on sitten karsittu. Tässä aukesi vähän Ylen johdolle — tai ainakin näyttää siltä, että aukesi Ylen johdolle — mahdollisuus sitten kurittaa niitä maakuntatoimituksia. Itse ajan yleensä aina tiistaiamuna junalle, ja nyt kello 6.30:n maakuntautiset lakkasivatkin tulemasta, niitä ei nyt tule — ihan pienenä esimerkkinä.

Mutta oikeastaan se, mistä alun perin halusin tässä puhua, on se, että yksi tärkeimmistä asioista tässä lakiesityksessä on tämä Ylen huoltovarmuustehtävän päivittäminen. Sehän liittyy myös siihen, että teknologia on kehittynyt ja se laajentaa tätä Ylen varautumisvelvoitetta koskemaan televisio- ja radiotoiminnan lisäksi tätä muuta tiedonvälitystä. Tässä on taustalla tosiaan se nykyinen toiminta ja teknologian kehittyminen, niin kuin jo totesin. Samalla tarkennettaisiin, että Yleisradion velvollisuus välittää viranomaistiedotuksia säädetään valtioneuvoston asetuksella. Näinä aikoina me ei oikein tiedetä, mitä tässä mahdollisesti voi olla tulossa, niin että tämä on äärimmäisen tärkeä asia siinä.

Ja se, mitä edelleen haluan korostaa ja mitä on muissakin puheenvuoroissa tullut esille, on se, että tämä perustuu täysin tähän parlamentaariseen Yle-työryhmään, joka teki yksimielisen esityksen, ja nyt tällä laitetaan sitä voimaan. Ottaen huomioon tämän eurooppalaisen medianvapausasetuksen, mitä myös on tänään täällä käsitelty, siinä mielessähän tämä lakiesitys ei sisällä mitään kovin ihmeellistä ja uutta eikä aiheuta sen suurempaa draamaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

17.16 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Media on kuin tasavallan vapauden torvi. Median tehtävä on valvoa, varoittaa ja vaatia, mutta jos vallan vahtikoira alkaa itse himoita valtaa, se muuttuu pedoksi, joka puree herraansa eikä enää puolusta kansaa. Valta ilman vastuuta on tyranniaa. Media ei ole itse hallitsija vaan kansan silmä ja korva, ja sen tulee pysyä uskollisena tehtävälleen.

Tänään käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia. Lakiin lisättäisiin Yleisradion toiminnan ja talouden avoimuutta koskevat säännökset. Avoimuutta koskevien säännösten tavoitteena on lisätä Yleisradion toiminnan julkisuutta. Lainmuutos lisäisi Yleisradion velvollisuuksia julkaista toimintaansa ja talouteensa liittyviä tietoja yleisölle, Suomen kansalle. Tämän lakiesityksen toteutuessa vallan vahtikoira, joka on irronnut riippumattomuuden talutusnuorastaan, palautetaan hihnaansa niillä periaatteilla, joilla Yle on itse omaa median tekemistään perustellut.

Yksi niistä periaatteista on Journalistin ohjeissa kohdassa ”Tietojen hankkiminen ja julkaiseminen”: ”7. Journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen.” Onko Yle tätä toteuttanut? Kun lakiesityksessä jo aiemmin esiin tuomani kohta — ”Avoimuutta koskevien säännösten tavoitteena on lisätä Yleisradion toiminnan julkisuutta. Lain muutos lisäisi Yleisradion velvollisuuksia julkaista toimintaansa ja talouteensa liittyviä tietoja yleisölle.” — koskettaa sitä, että Ylen toiminta tarvitsee suitset täältä eduskun-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

nasta, että Yle itse on avoin toiminnassaan, ja kun se pitää säätää lailla, niin pidän sitä kuvaavana, ettei Yle tällaisena mediana, joka korostaa journalistista vapautta, ole ollut luotettava itsessään.

Journalistisessa ohjeessa lukee myös kohdassa 2 seuraavasti: ”Toimituksellista sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein. Tätä päätösvaltaa ei saa missään oloissa luovuttaa toimituksen ulkopuolisille.” Ja kyllä, tutkitusti tämä omasta mielestään riippumaton media on jutuillaan palvelut vasemman laidan tarpeita, sitä suuntaa, mistä poliittinen tuki ja rahoitus on ollut varmintä ja mistä Ylen toimintaa ei ole haluttu avoimesti haastaakaan.

Esityksen mukaan rahoitus ja toiminta avataan, ja Yle tulee toimimaan toivon mukaan paremmin uskollisena journalistiselle ja sivistävälle tehtävälleen.

Ja lopuksi — jos toivoa niin sopisi: Vähemmän vihervasemmistolaista humppaa, Mustaa Marskia, enemmän oikeita, riippumattomia uutisia, Avaraa luontoa, urheilua, suomalaisuuden historiaa, sivistystä jonninjoutavien alapääpäiväkirjojen sijasta. Ja erityisesti: lisää koko Suomen asioiden käsittelyä, myöskin maakunnan terveisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto poissa, edustaja Päivärinta poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.19 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Yle saa vuosittain lähes 600 miljoonaa euroa suomalaisten veronmaksajien rahaa. On siis korkea aika, että kansalaisilla on oikeus tietää, mihin tuo raha todella menee. Tämä parlamentaarisen ryhmän päätökseen perustuva esitys on askel oikeaan suuntaan, kun se vaatii Yleä avaamaan talouttaan ja toimintaansa aiempaa tarkemmin ja avoimemmin.

Arvoisa puhemies! Avoimuus ei saa jäädä pelkäksi sanahelinäksi, ja Ylen hallintoneuvoston tehtävä on pitää siitä kiinni. Yle ei ole mikään erillinen kupla, vaan koko kansan media. Sen pitää palvella kaikkia suomalaisia ohjelmasisällöllisesti sekä alueellisesti, katuen koko Suomen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman terveysjärjestön kansainväliseen terveys-säännöstöön (2005) tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 35/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh- tien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Keskustelu

15.13 Sosiaalityöministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Maailman terveysjärjestön kansainväliseen terveyssäännöstöön tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kansainväliseen terveyssäännöstöön tehdyt muutokset siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan. Muutoksien hyväksyminen antaisi kansainväliselle yhteisölle paremmat välineet ehkäistä ja torjua pandemioita ja muita vastaavia terveysuhkia.

Kansainvälinen yhteistyö on olennaisen tärkeää torjuttaessa pandemioita ja muita laajalaisia terveyshätätilanteita, jotka eivät lähtökohtaisesti tunne rajoja ja edellyttävät yhteisiä toimia. Covid-19-pandemian seurauksena WHO:n jäsenvaltiot arvioivat, että kansainvälistä sääntelykehystä pandemioihin ja muihin terveysuhkiin varautumiseksi tulisi vahvistaa. WHO:n jäsenvaltioiden oli mahdollista tehdä IHR:n muutosehdotuksia WHO:n pääjohtajalle syyskuun 2022 loppuun mennessä, ja jäsenvaltiot toimittivatkin yhteensä yli 300 ehdotusta IHR:n muuttamiseksi. IHR:n muutosehdotuksia varten perustettu hallitustenvälinen työryhmä käsitteli muutosehdotuksia yhteensä kahdeksassa eri kokouksessa, minkä jälkeen neuvotteluja jatkettiin vielä yleiskokouksen aikana perustetussa epävirallisessa neuvotteluryhmässä. WHO:n yleiskokous hyväksyi muutokset 1.6.2024.

Suomi osallistui kaikkiin hallitustenvälisen työryhmän kokouksiin paikan päällä Genevessä. Lisäksi Suomi osallistui EU:n koordinaatioihin sekä kokousviikkojen aikana että kokousten välissä. Suomi kommentoi myös kirjallisesti EU:n kantamatriiseja, joihin kerättiin EU:n jäsenvaltioiden näkemyksiä muutosehdotuksista EU:n yhteistä kannanmuodostusta varten. Suomi muun ohella korosti IHR:n merkitystä olemassa olevana kansainvälisenä lainsäädäntökehyksenä ja toi esiin tarpeen päivittää IHR ajan tasalle samalla kuitenkin varmistuen sen toimivuus ja se, ettei tekstiä avata neuvotteluille muilta kuin tarvittavilta osin. IHR:n hyväksytyt muutokset vastaavat Suomen kantaa ja niitä tavoitteita, joita Suomi ajoi neuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! Pääsääntöisesti muutokset IHR:ään tuovat kansallisesti muutoksia terminologiaan, ja lisäksi jäsenvaltioiden tulee nimetä uusi IHR-viranomainen. Käytännössä Suomessa tällä nimeämisellä ei ole odotettavissa merkittäviä käytännön vaikutuksia. Uudeksi IHR-viranomaiseksi hallitus ehdottaa sosiaali- ja terveysministeriötä. THL jatkaisi IHR-yhteysviranomaisena, kuten tähänkin saakka. Säännöstöön lisätty uusi 44 artikla määrää perustettavaksi uuden koordinoivan rahoitusmekanismin, joka voisi lisätä rahoitustarpeita tilanteissa, joissa jo olemassa olevat rahoitusmekanismit osoittautuisivat tilanteeseen ja tarpeeseen nähden riittämättömiksi. Rahoitusmekanismi ei kuitenkaan luo sopimosapuolille uusia sitovia rahoitusvelvoitteita.

Arvoisa puhemies! IHR:ään tehdyt muutokset edistävät osaltaan kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumista, velvoitteiden, joita Suomi on muutoinkin sitoutunut noudattamaan ja edistämään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.16 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on esitys, jossa ehdotetaan hyväksyttäväksi Maailman terveysjärjestö WHO:n terveyssäännöstöön muutoksia eli IHR-sopimusta siltä osin kuin se kuuluu Suomen päätösvaltaan. Liian moni ei ole koskaan kuul-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

lutkaan tästä WHO:n IHR-sopimuksesta. Vakuutan kuitenkin teille, että tämä on tärkeä aihe, joka tulee varmasti vaikuttamaan meihin kaikkiin seuraavan mahdollisen pandemian koittaessa. Siksi koen tärkeäksi puhua tästä ja tuoda ilmi tähän sopimukseen liittyvät ongelmat.

Arvoisa puhemies! Mikäli Suomi hyväksyy IHR-sopimuksen muutokset, muuttaisivat ne perustavanlaatuisesti suhtautumistamme pandemioihin, kansanterveyteen ja kansalliseen itsemääräämisoikeuteen. Muutoksethan on jo hyväksytty WHO:ssa, ja nyt on kyse siitä, hyväksyykö vai hylkääkö Suomi nämä. Me emme voi ennustaa tulevaa, mutta meidän täytyy aina huolehtia siitä, että tilanteessa kuin tilanteessa meillä on kansallinen itsemääräämisoikeus omaa maatamme koskevissa asioissa.

Ensimmäinen huolenaiheeni liittyy pandemiahätätilan määritelmään. IHR-sopimuksen uudessa versiossa pandemiahätätila voitaisiin julistaa pelkän uhan mahdollisuuden perusteella, ilman että olisi tarkkoja kriteerejä sairastuvuuden tai kuolleisuuden tasosta. Vaikka sosiaali- ja terveysministeriö vakuuttaa, että hätätilan kriteerit sisältävät terveydenhuollon kestokyvyn ylittymisen vaaran, käytännössä hätätila voitaisiin julistaa vaikka suhteellisen harmittoman taudin perusteella, kuten historia osoittaa. Muistamme hyvin vuoden 2009 sikainfluenssan, jonka jälkikäteen todettiin olleen yhtä vakava tauti kuin tavallinen kausi-influenssa. Silti WHO julisti siitä kansainvälisen hätätilan. Vuonna 2022 apinarokko oli toinen esimerkki: viisi kuollutta maailmassa riitti WHO:n pääjohtajalle hätätilan julistamiseen asiantuntijakomitean suosituksesta huolimatta. Onko tämä se taso, jolla haluamme kansainvälisiä hätätiloja julistettavan?

Arvoisa puhemies! Toinen huoleni koskee terveystuotteiden suosituksia pandemiahätätilassa. WHO:n pääjohtaja voisi antaa suosituksia esimerkiksi rokotteiden käytöstä, ja tässä kohdassa sosiaali- ja terveysministeriökin myöntää, että kaupallisten intressien riski on todellinen. Koronapandemian aikana WHO toimi toistuvasti tavalla, joka suosi kaupallisia tuotteita, jotka eivät pohjautuneet parhaaseen tieteelliseen näyttöön. Esimerkiksi Pfizerin varapääjohtajan tunnustus, ettei heidän koronarokotteensa estänyt tartunnan leviämistä, paljastui vasta EU-parlamentin kuulusteluissa, ei WHO:lta. Miksi emme saaneet tätä tietoa ajoissa, vaikka WHO väitti toimivansa parhaan tieteellisen näytön varassa?

Kolmantena huolenaiheena pidän sitä, että WHO:n suosittelemat terveystuotteet voisivat sisältää geeniterapiaa ja solutuotteita. MRNA-rokotteet voidaan lukea geeniterapia-tuotteiksi, ja niistä on aiheutunut moninkertaisesti haittavaikutuksia verrattuna perinteisiin rokotteisiin. Lisäksi on epäilystä rokotteiden sisältämästä dna-kontaminaatiosta. Miten voimme luottaa siihen, että jatkossa WHO suojelisi kansalaistemme terveyttä eikä rahoittajiansa kaupallisia intressejä?

Myös WHO:n rooli oikean ja väärän tiedon määrittelijänä herättää vakavaa huolta. Koronapandemian aikana WHO itse tuotti mis- ja disinformaatiota muun muassa väittäessään, että rokote ehkäisee tartuttamista. Samaan aikaan eriävää tietoa sensuroitiin WHO:n ja internetjättien toimesta riippumatta sen tieteellisestä paikkansapitävyydestä. Moni varmasti muistaa, että jos mainitsit sosiaalisessa mediassa mitään koronasta pandemian aikana, varsinkin valtavirrasta poikkeavaa ajatusta, niin somealusta saattoi sensuroida julkaisun tai virheellisesti väittää, että julkaisu sisältää disinformaatiota. Jos tämä sama linja jatkuu, vaarana on, että kriittinen tieteellinen keskustelu tukahdutetaan ja vain kaupallisia ja poliittisia intressejä tukevat näkemykset sallitaan.

Arvoisa puhemies! Sitten on vielä tämä taloudellinen puoli: Vaikka sosiaali- ja terveysministeriö vakuuttaa, että WHO:n ja IHR:n rahoitus tulee olemaan vapaaehtoista, niin pan-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

demia-ajan kokemukset osoittavat, että niin kutsutut vapaaehtoiset sitoumukset muuttuvat nopeasti painostukseksi lisärahoitukseen. Lopuksi on syytä huomioda WHO:n rahoitusrakenne, sillä vain pieni osa WHO:n rahoituksesta tulee jäsenvaltioilta. Iso osa rahoituksesta tulee erilaisilta säätiöiltä ja yrityksiltä. Entinen WHO:n pääjohtaja Margaret Chan totesi jo vuosia sitten, että WHO toimii rahoittajiensa toivomusten mukaisesti. Tätä kutsutaan mielestäni yleensä sanalla korruptio. Kuinka siis varmistamme, että Suomen kansallinen etu säilyy, kun päätöksiä tehdään näin rahoittajavetoisessa ympäristössä?

Arvoisa puhemies! Tämä WHO:n IHR-sopimuksen hyväksyminen ei ole mikään tekninen yksityiskohta tai vähäpätöinen sopimusmuutos. Ihmisten täytyy ymmärtää, että se on valtava muutos, joka koskisi suoraan suomalaisten terveyttä, perusoikeuksia, taloutta ja sananvapautta. Näillä perusteilla, joita olen tuonut tässä ilmi, olen vahvasti sitä mieltä, ettei Suomi voi hyväksyä WHO:n IHR-sopimuksen muutoksia ilman perusteellista kriittistä arviointia ja kansallisen itsemääräämisoikeuden ehdotonta puolustamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.22 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Kulkutautien ehkäiseminen ja torjunta on äärimmäisen tärkeää. Tämän esityksen kohdalla mietin sitä, tiedämmekö aivan varmasti, mihin kaikkeen olemme ryhtymässä, jos hyväksymme nämä kansainväliseen terveys-säännöstöön ehdotetut muutokset. Onko Suomessa, saati Euroopassa tai laajemmin sen ulkopuolella, vielä käyty riittävästi läpi näitä korona-ajan tapahtumia, mitä silloin tapahtui ja mitä seurasi niistä toimenpiteistä, joita silloin niin Suomessa kuin muualla maailmassa tehtiin? Luulen, että eduskunnassakin olisi syytä vielä käydä tarkemmin ja laajemminkin läpi näitä korona-ajan tapahtumia ja niiden päätöksien seurauksia, joita teimme. Ainakin siitä seurasi valtavasti velkaa, jota nyt maksamme ja jolla on kansalaisille seurauksensa, kun velkojen ja korkojen maksun takia joudumme nyt leikkaamaan erilaisista asioista. Korona-ajan läpikäyminen auttaisi torjumaan kulkutauteja vastaisuudessa ja myös arvioimaan esimerkiksi tällaisten nyt käsillä olevien uusien ehdotettujen toimenpiteiden, kuten näiden WHO:n terveys-säännöstöön tehtävien muutosten, tarpeellisuutta, kohtuullisuutta ja järkevyyttä. Jos seuraava kulkutauti uhkaa, meidän tulee olla viisaampia, ja uskon, että jo olemmekin, mutta luulen, että meillä vielä olisi paljon opittavaa siitä, mitä olemme tähän mennessä Suomessa ja muualla tehneet.

Arvoisa puhemies! Mielestäni olennaista on se, että me Suomessa huolehdimme suomalaisista, suomalaisten terveydestä, suomalaisten ja Suomen taloudesta ja myös Suomen itsemääräämisoikeudesta myös näissä kulkutautien torjuntaan liittyvissä asioissa. Suomen tulee itse kyetä kaikissa tilanteissa päättämään kulkutautien ehkäisyyn ja torjuntaan liittyvistä toimista ja niihin liittyvistä rahojen käytöistä.

Toivon, että tämä hallituksen esitys käydään valiokunnissa tarkasti ja avoimen rehellisesti läpi ja että asiantuntijakuulemiset ovat riittävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.24 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri, hyvät miehet ja naiset! WHO on pandemian jälkeen useiden vuosien ajan työstänyt kahta rinnakkaista kansainvälistä sopimusta, WHO:n pandemiasopimusta ja IHR-sääntömuutoksia eli kansainvälisen terveys-säännöston muutoksia. Nämä sopimukset liittyvät toisiinsa, mutta julkisuu-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

nessa ne on usein sekoitettu toisiinsa. Tiivistetysti: pandemiasopimuksessa sovitaan periaatteista, IHR-sääntömuutoksissa käytännöistä. Nyt hyväksyttäväksi esitetään WHO:n yleiskokouksessa viime toukokuussa hyväksytyt IHR-sääntömuutokset, jotka koskevat pandemian hallinnan konkreettisia toimia.

WHO:n molemmat sopimukset ovat herättäneet maailmalla laajaa keskustelua ja kritiikkiä, mutta ne ovat olleet myös useiden valtiollisten sopimusosapuolten osalta vastatulessa. Suomessa IHR-sopimus on edennyt tähän vaiheeseen päätöksentekoa vaille laajempaa julkista keskustelua, eli ollaan menty niin sanotusti sammutetuin lyhdyin. Tässä vaiheessa onkin syytä läpivalaista sitä, mistä sopimuksen suhteen on kiistelty ja mihin on edetty. Kansalaisilta on tullut runsaasti palautetta ja huolta siitä, mihin sopimuksilla sitoudutaan ja mitä on jatkossa odotettavissa. Koronapandemian aikaiset pakkotoimet ja rokotepassit ovat edelleen hyvässä muistissa, eikä luottamus pandemian hallinnan toimien järkevyyteen ole täysin palannut. Haluan muistuttaa tässä myös siitä hoitajien pakkorokottamisesta, joka viime hallituksen toimesta tehtiin.

Arvoisa puhemies! Mikä WHO:n pandemiatoimiin liittyvissä sopimuksissa on huolestuttanut? Sopimusten aiemmissa versioissa esitettiin muun muassa huomattavaa päätösvalan keskittämistä pandemian julistamisessa ja pandemiatoimissa WHO:lle sekä hämärytettiin kynnystä julistaa pandemia tai terveyshätätila. Jos nämä ehdotukset olisivat menneet läpi sellaisinaan, olisi sopimukseen liittynyt huomattava riski mielivaltaisesta hätätilojen tai pandemioiden julistamisesta. Tämä puolestaan olisi mahdollistanut toimia, jotka olisivat voineet hyödyttää suhteettomasti kansainvälistä lääketeollisuutta ja muita terveys tuotteiden tuottajia.

WHO:n aiempi toiminta ei ole herättänyt luottamusta tässä suhteessa. Hyvässä muistissa on edelleen sikainfluenssan pandemiaksi julistaminen, jossa WHO oli alentanut ennen julistamista pandemian määritelmää. Pandemiaan nojaten päästiin käynnistämään laajat kansainväliset rokoteohjelmat, joiden aiheuttamista rokotehaitoista jouduttiin pitkällisiin korvausprosesseihin Suomessakin. Noin 200 suomalaista sai korvauksia rokotteesta aiheutuneesta narkolepsiasta. Kesällä 2022 WHO:n pääsihteeri julisti terveyshätätilan apinarakosta vastoin WHO:n oman asiantuntijaryhmän käsityksiä. Huoli WHO:n ongelmallisista toimista hätätilojen ja pandemioiden hallinnassa ja intressisidonnaisista tulkinnoista ei siis ole tuulesta temmattu, vaan perustuu aiempiin näyttöihin.

Tähän väliin yritän omin sanoin kertoa ihmettelyni siitä, kun viime hallituskaudella oli valtioneuvoston papereissa sellainen lause — itse asiassa minulla on täällä se valtioneuvoston tutkimuskatsaus covid-19:ään — että ”ivermektiini estää sars-cov-2-viruksen replikaation in vitro”. Lainaan täältä lauseen: ”Toisin sanoen, syyhypunkin hoitoon käytettävä lääke ivermektin estää tehokkaasti sars-cov-2-viruksen replikaation in vitro.” Elikkä jos tämä on ollut meidän valtioneuvoston papereissa, niin tuliko sitten WHO:sta tieto, ettei tätä saa käyttää, vai miksi tätä alettiin kutsumaan hevosen matolääkkeeksi? Jollakin lailla tulee mieleen, että tässä on joku lääketeollisuuden intressi ollut kyseessä, koska tätä ei sallittu. Niin kuin tiedossamme on, osa ihmisistä käytti tätä ja hyvin tuloksin, ovat sanoneet, että siitä oli apua. Tiedän jopa lääkärin, joka sitä vaikeaan koronaan söi salaa kotona ja parani sillä.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti täysin puhtain paperein WHO ei selvinnyt myöskään menettelystä, jolla IHR-sopimus toukokuussa 24 hyväksyttiin. WHO:n omien sääntöjen mukaan viimeisin versio sopimuksesta olisi pitänyt olla tarjolla osapuolilla neljä kuukautta ennen yleiskokousta. Sopimusta kuitenkin muuteltiin kokoukseen saakka, jossa se lopul-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

ta hyväksyttiin hyvin epämääräisten paikalla tapahtuneiden järjestelyjen saattelemana ilman äänestystä. Sopimus tavallaan salakuljetettiin kokouksessa läpi sopivalla hetkellä, jolloin osallistujien valppaus siihen nähden oli herpaantunut ja monet merkittävät toimijat olivat jo lähteneet kokouksesta. WHO:n toimintamalli sopimuksen käsittelyssä ei herätä minun luottamustani.

Laajan kansainvälisen vastustuksen ja kritiikin seurauksena IHR-sääntömuutoksia työstettiin useita vuosia ennen lopullista hyväksyntää, ja sopimuksen jyrkimmät esitykset ovat loiventuneet huomattavasti. IHR-sääntömuutoksille rinnakkainen WHO:n pandemiasopimus on tällä hetkellä lieventynyt ilmaisultaan huomattavasti, mihin lienee vaikuttanut USA:n ja Argentiinan irtisanoutuminen WHO:sta, mikä puhuu myös omaa kieltään sopimusten ongelmista.

IHR-sääntömuutosten sisältö ei ole edelleenkaan ongelmaton. Sen suhteen tulisi edelleen kiinnittää huomiota velvoitteisiin ja sitoumuksiin, joita sopimuksessa tehdään, niiden kustannuksiin sekä sopimuksesta irtautumisen menettelyihin. Miten Suomi voi irtautua tarvittaessa sopimusmuutoksista, jos niistä aiheutuu odottamattomia ongelmia?

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Teen tämmöisen esityksen, vaikka tässä nyt ei esittä saakaan, mutta toivottavasti tämä huomioidaan siellä meidän ministeriöissä:

Esitän, että Suomi tekee varauman IHR-sopimukseen niiltä osin kuin se on ristiriidassa perustuslakimme ja oman lainsäädäntömme kanssa. Varauma valtiosopimuksessa on seuraavanlainen: miten tahansa muotoiltu tai nimitetty yksipuolinen selitys, jonka valtio antaa allekirjoittaessaan sopimuksen tai sitoutuessaan siihen ja jonka tarkoituksena on valtiosopimuksen tiettyjen määräysten oikeudellisten vaikutusten poistaminen tai muuttaminen sovellettaessa niitä tähän valtioon. — Arvoisa puhemies, kiitän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

15.32 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Suomi kuuluu, valitettavasti, YK:n alaiseen Maailman terveysjärjestö WHO:hon, joka on nyt uudistamassa pandemioiden torjumista koskevia sopimuksiaan. Nyt nämä muutokset on tuotu myös eduskunnan käsiteltäväksi.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kansainväliseen terveyssäännöstöön tehtävät muutokset. Näitä on valmisteltu eri tahojen toimesta jo pitkään. Suomi on painottanut neuvotteluissa, että jäsenmaiden toimivaltaa tulee kunnioittaa ja että säännösten muutoksista ei saa koitua uusia sitovia taloudellisia velvoitteita. Oma mielipiteeni on, että nämä muutokset elikkä IHR-sopimus tulee hylätä kokonaisuudessaan. Niihin sisältyy aivan liian monia riskejä kontrollointiin, ylilyönteihin ja taloudellisiin kustannuksiin.

Esimerkiksi säännöstöön uutena lisättävästä pandemiahäätätilan määritelmästä puuttuu nyt aivan kokonaan kriteeri sille, kuinka paljon taudin on täytynyt aiheuttaa kuolleita tai sairastuneita, ennen kuin pandemiahäätätila voidaan julistaa — pelkän uhan perusteella siis. Tämä altistaa jatkossa samankaltaiselle mielivaltaisuukselle, mitä nähtiin viimeksi vuonna 2022, kun WHO:n pääjohtaja julisti apinarokon kansainväliseksi terveyshäätätilaksi täysin vastoin oman asiantuntijakomiteansa mielipidettä ja vaikka siihen mennessä tautiin oli maailmanlaajuisesti kuollut ainoastaan viisi henkilöä — uskomatonta toimintaa.

Terveyssäännöstö sisältää myös todellisia taloudellisia riskejä sille, että tiettyjä lääkkeitä ja rokotteita aletaan suositella hätäisesti ilman riittävää puolueetonta tieteellistä tietoa niiden todellisista hyödyistä, saatikka sitten haittavaikutuksista ja riskeistä. Lääkeyhtiöille

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

tämä sopii tietenkin mainiosti, ja heillä onkin varmasti lobbauskoneistot valmiiksi hiottuina odottamassa, koska ne pääsevät käärimään voitot jäsenvaltioiden lääkeostoista.

Yhtenä vaarallisimmista riskeistä näen WHO:lle myönnettävän oikeuden määritellä, mikä on disinformaatiota ja mikä ei. On käsittämätöntä, ettei koronapandemiasta opittu sen vertaa, että ymmärrettäisiin, millaista kahtiajakoa ja cancelointia silloin aiheutettiin sillä, että sallittiin vain yksi oikea mielipide ja kaikki muu julistettiin kysymättä salaliittoteorioiksi. WHO ja sen myötä kotimaiset asiantuntijamme esimerkiksi levittivät vahvasti sanomaa siitä, että rokottautumalla suojaat läheisesi. Koronapasseilla kansalaiset jaettiin hyviin ja pahoihin ihmisiin. Rokottamattomia sairaanhoitajia potkittiin pihalle. Meni pitkään WHO:lta myöntää, että itse asiassa rokote ei estänytään tartuttamasta ja ihmisten syyllistäminen olikin ollut perusteetonta.

Neljäs epäkohta tässä on sitten se taloudellinen puoli. Vaikka sopimus ei sisältäisikään pakottavia velvoitteita, niin on itsestään selvää, että paine tulee olemaan kova. Suomen oman varautumisen ja WHO:n erinäisten suositusten toimeenpanon lisäksi länsimaiden odotetaan varmasti tukevan kehittyviä maita taistelussa tautia vastaan. YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea on jo 25 vuotta sitten korostanut yleiskommentissaan, että sopimusvaltioilla on erityinen velvollisuus tarjota kansainvälistä apua ja yhteistyötä erityisesti kehitysmaiden tukemiseksi. Pandemian hetkellä vallassa olevat ovat avainasemassa. Löytyykö rohkeutta sanoa ”ei”, vai tullaanko suomalaisten rahaa taas haaskaamaan johonkin, mistä ei loppujen lopuksi ole edes mitään hyötyä?

Arvoisa puhemies! Maailman terveysjärjestön ehdotuksiin tulisi suhtautua suurella varauksella, eikä näitä esitettyjä muutoksia tulisi hyväksyä. Kaikki, mikä näyttää hyvältä, ei välttämättä ole sitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.38 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä laki saa näin hyvän, ansiokkaan lähetekeskustelun, todellakin, koska tuntuu, että tämä esitys, mitä nyt parhaillaan käsittelemme täällä salissa, on kovin ristiriitainen. Itse suhtaudun näihin asioihin vähän, sanotaanko, järkevämmiin. Uusia tauteja ja viruksiaahan meille tulee joka päivä, joka vuosi tulee lisää erilaisia viruksia ja emme tiedä koskaan, mikä niistä on todella tappava tai mikä on vähemmän tappava, tai joku virushan voi olla harmitonkin, että sitä ei edes huomata. Koronastakin kannattaa huomata se, että emme sillä hetkellä, kun ruvettiin toimimaan, todella tienneet, mitä tapahtui. Ihmisiähän kuoli paljon, ja mikä sitten oli oikea toimintatapa. Mitä olisi sitten tapahtunut, elleimme olisi toimineet? Sitten olisi jälleen uudet käräjät olleet sen jälkeen.

Mutta hyvä, että nyt tämä lakiesitys on täällä, ja suosittelen, että asiantuntijavaliokunta, erikoisvaliokunta, joka tästä antaa mietinnön, käy tämän huolella läpi ja kuulee asiantuntijoita, että mitä tässä pitää tehdä tai mitä pitää jättää tekemättä. Se on tärkeää.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä kiitän edustaja Mäenpäättä. Minulle selvisi hänen puheensa aikana eräs tärkeä asia, mitä olen ikäni ihmetellyt. Hän puheessaan puhui hyvin tästä aineesta ivermektiini, tai mikä sen aineen nimi olikaan, ja nyt minulle selvisi, mikä on se hevoskuuri. Nyt minä sen tiedän, ja tämä helpottaa loppuelämää paljon — kiitän siitä. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Myös minä pidän erittäin hyvänä sitä, että eduskunnalla on mahdollisuus käydä tämä juurta jak-sain läpi ja saada vastauksia myös esillä olleisiin kysymyksiin.

Hallituksen tavoitteena on tietenkin huolehtia suomalaisten terveydestä. Tämä IHR-säännöstö on yhteistyön perusta, ja se kattaa toimia rajat ylittäviin terveysuhkiin varautumiseksi ja vastaamiseksi. Koronapandemia oli esimerkki siitä, että virukset ja terveysuhat eivät tunne valtion rajoja vaan kansainvälistä terveysyhteistyötä ihan välttämättä tarvitaan. Tämän IHR:n tarkoituksena on ehkäistä, torjua ja hallita tartuntatautien leviämistä kansainvälisesti. Tämä säännöstö on erittäin tärkeä, ja sen kehittäminen on myöskin perusteltua.

Mikä on Suomen arvio lopputuloksesta? Nämä muutokset vastaavat Suomen kantaa, jonka tietysti viime kädessä aina eduskunta määrittää. Edellä kuvattuja tavoitteita, joita Suomi ajoi neuvotteluissa, pidimme välttämättöminä ja tärkeinä. IHR:n muutoksilla muun muassa vahvistetaan kansainvälistä terveyshätätilannevalmiutta ja varautumista sekä vastetta. Näistä muutoksista ei koidu jäsenmaille uusia sitovia rahoitusvelvoitteita. Muutokset kunnioittavat jäsenvaltioiden toimivaltaa muun muassa terveystalouden määrittelyssä ja varautumisessa mutta toisaalta myös tunnistavat jäsenvaltioiden vastuun varautumisessa.

Siirretäänkö IHR:llä toimivaltaa WHO:lle? Voimassa oleva IHR tai nyt siihen neuvotellut muutokset eivät anna WHO:lle valtuuksia määrätä mitään terveydenhuoltotoimenpiteitä — esimerkiksi ulkotilat, muut rajoitukset, rokotukset — vaan IHR:n mukaan WHO voi tukea sopimusvaltioita ja koordinoita vastatoimia kansanterveysuhan aikana mutta vain sopimusvaltion niin pyytäessä tai sen hyväksyessä WHO:n avuntarjouksen. Päätävä valta Suomessa toteutettavista vastatoimista säilyy jatkossakin Suomessa. Ja niin kuin totesin, IHR ei luo jäsenvaltioille uusia sitovia rahoitusvelvoitteita.

Tässä edustaja Mäenpään puheenvuorossa nousi esiin muun muassa myöskin tämä pandemiasopimus, joka on todella eri asia mutta liittyy toki tähän kokonaisuuteen. WHO:n jäsenvaltiot pääsivät sopuun myöskin pandemiasopimuksesta 16.4.2025, ja se on tarkoitus hyväksyä WHO:n yleiskokouksessa toukokuussa. Pandemiasopimuksen tavoitteena on vahvistaa kansainvälistä varautumista pandemioihin ja muihin terveysuhkiin. Kun WHO:n yleiskokous oletettavasti on hyväksynyt pandemiasopimuksen, kukin WHO:n jäsenvaltio käsittelee ja sitoutuu siihen valtiosääntönsä mukaisesti. Eli myös pandemiasopimuksesta laaditaan aikanaan hallituksen esitys, joka lähetetään julkiselle lausuntokierrokselle ennen kuin se sitten annetaan eduskunnalle lopullisesti hyväksyttäväksi, ja siinäkin kohdassa tosiaan eduskunta kaiken tarvittavan tiedon saa. Pandemiasopimusluonnos sisältää kirjauksen siitä, ettei sopimuksella siirretä kansainvälistä toimivaltaa WHO:lle vaan kansallinen toimivalta säilyy edelleen jäsenvaltioilla.

Ja vielä hyvin lyhyesti: Edustaja Aittakumpu nosti esiin, että tarvitaan lisää tietoa, riippumatonta tutkimusta koronapandemiasta ja siitä, mitä siitä voitiin oppia, mitä mahdollisia virheitä tehtiin, eli läpikäyntiä siitä. Tällainen riippumaton tutkimushanke on käynnissä. Sitä hanketta johtaa Turun yliopisto, ja siinä on laaja tutkijajoukko. Näitä tuloksia tulemme sitten saamaan tästä tutkimuksesta — olikohan ensi vuoden aikana, tarkistan vielä tämän aikataulun tälle tutkimushankkeelle — tällä hallituskaudella. Mutta se on hallituksen ohjelmassa, että riippumattomana tällainen tutkimus tehdään, ja se on tärkeää. Sa-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

maan aikaan tällä hallituskaudella on myöskin tarkoitus uudistaa tartuntatautilakia. Se tulee sitten aikoinaan eduskunnan käsiteltäväksi, ja siinä pyritään myöskin ottamaan opiksi koronapandemiasta ja katsomaan läpi niitä asioita, [Puhemies koputtaa] mitä voidaan jatkossa tehdä paremmin, mikäli vastaavaa tulemme kokemaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.44 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on tehdä komission aloittaman rikkomusmenettelyn edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Rikkomusmenettely koskee eurooppalaista pidätysmääräystä koskevaa puitepääöstä, joka vuonna 2004 pantiin Suomessa täytäntöön niin sanotulla EU:n luovuttamislainsäädännöllä.

Tässä laissa on kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta, jossa toisessa valtiossa oleva henkilö voidaan luovuttaa pyynnön esittäneeseen valtioon joko syytetoimenpiteitä varten tai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Esitys sisältää ehdotukset, joita pidetään tarpeellisina komission Suomelle esittämien vaatimusten johdosta. Esitys on kiireellinen, sillä komissiolle on ilmoitettu säädäntömuutosten tulevan voimaan nyt tämän kevään aikana.

Keskeisimmät esityksen muutosehdotukset koskevat Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen maahan. EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion omia kansalaisia koskeva sekä siellä vakinaisesti asuvia ja oleskelevia koskeva sääntely eivät lähtökohtaisesti saa poiketa toisistaan. Nyt on tilanne se, että mikäli Suomessa asuva Suomen kansalainen on kieltäytynyt luovutuksesta toiseen maahan, häntä ei ole voinut luovuttaa, koska kyseessä on ehdoton kieltäytymisperuste. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan komission menettelyn vaatimalla tavalla, että kun kyse on henkilön luovuttamisesta vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, luovuttaminen Suomesta muutettaisiin harkinnanvaraiseksi myös Suomen kansalaisten osalta. Esityksen mukaan luovuttamisen edellytyk-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

set olisivat jatkossa tältä osin samat Suomen kansalaisten ja Suomessa vakinaisesti asuvien ja oleskelevien osalta.

Tähän lakiesitykseen on kirjattu, että muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin kuitenkin pääsääntöisesti viiden vuoden asumista tai oleskelua laillisesti Suomessa. Tästä johtuen myös esityksen 21 §:ään on lisätty, että poliisilla on oikeus saamansa selvityksen tueksi tarkistaa luovutettavaksi pyydetyn maassa oleskelun pituutta ja laillisuutta koskevat tiedot ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä ja keskusrikospoliisi toimittaa tästä asiakirjat toimivaltaiselle syyttäjälle. Tämä on tietysti tärkeää siksi, että kun arvioidaan sitä, onko henkilö ollut laillisesti Suomessa, niin tämä voidaan tarkistaa sitten asiakirjoista ja rekisteristä, jotta tuomioistuinkin voi tehdä harkintaansa sen pohjalta.

Siltä osin kuin laissa on kyse luovuttamisesta syytetoimenpiteitä varten, esityksessä ehdotetaan, että luovutettavan henkilön Suomeen palauttamista koskevan ehdon asettaminen muutettaisiin samalla tavalla harkinnanvaraiseksi Suomen kansalaisten osalta. Esityksen mukaan palauttamista koskevat ehdot olisivat jatkossa samat sekä Suomen kansalaisten että Suomessa vakinaisesti asuvien ja oleskelevien osalta. Muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin tässäkin tilanteessa vähintään viiden vuoden asumista ja oleskelua laillisesti Suomessa.

Tuomioistuimen harkitessa näitä edellytyksiä luovuttaa henkilö ja palauttamisehdon asettamista keskeistä olisi, että henkilön jäämisen Suomeen voitaisiin katsoa parantavan luovutettavaksi pyydetyn mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä taikka muusta erityisestä syystä. Selvänä voidaan pitää, että Suomen kansalaisten osalta edellytysten täyttyminen olisi tavanomaista, joten muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia nykyiseen käytäntöön. Voidaan olettaa, että henkilö, joka on Suomen kansalainen, on hyvin sopeutunut yhteiskuntaan lähtökohtaisesti.

Tarkoitettu sääntely merkitsisi muutoksia myös Suomessa vakinaisesti asuvia koskevaan sääntelyyn, mutta tämän henkilöryhmän osalta myös voimassa oleva sääntely on ollut harkinnanvaraista. Ehdotuksissa olisi pääosin kyse voimassa olevan oikeuskäytännön saattamisesta lain tasolle.

Esitystä koskeva lausuntopalaute kohdistui tiettyihin rajoitettuihin kysymyksiin. Pääosin esityksen sisältöön suhtauduttiin lausunnoissa myönteisesti. Lausuntopalautteen johdosta esitykseen lisättiin lause, joka sallii joustoa Suomessa vakinaisesti asuville ja oleskeleville asetettuun viiden vuoden asumisedellytykseen. Jouston pois jättäminen olisi yksittäisissä tapauksissa voinut muodostua kohtuuttomaksi.

Lain on tarkoitus tulla voimaan rikkomusmenettelyn vuoksi mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että Euroopan unionin koko alueella on yhtäläiset säännöt näiden rikokseen syyllistyneiden ihmisten luovuttamisasiassa. On aivan yhtä hyvä sekin, että Suomi voi harkita omien kansalaistensa luovuttamista tällaisessa tilanteessa, että onko tarvetta luovuttaa vai eikö ole — se on tärkeää. Euroopan unionihan on tunnetusti alue, jonne paljon ihmisiä haluaa tulla ja saada oleskeluluvan ja sitten parhaimmillaan joissakin tapauksissa jäädä tänne asumaan Suomen kansalaisina. Se on totta kai aika monelle tavoite, mutta tässäkin pitää olla kriittinen ja

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

huomata se, että kaikille ei ovia voida avata, ja se toinen asia, että jos täällä syyllistyy rikokseen, miten heidät poistetaan tästä maasta, niin kuin ovat voimassa olevat lainsäädännöt olemassa jo tällä hetkellä.

Toivon, että tämä lakiesitys etenee nopeasti valiokuntakäsittelyssä ja saa hyvän mietinnön, ja niin kuin ministeri esitti omassa puheessaan toivomuksen, toivon itsekkin sitä, että valiokunta käy tämän huolella läpi ja toteaa, jos tässä on joitakin kriittisiä kohtia, ja käy ne huolella läpi, ja saamme järjestelmän, joka on yhtenäinen Euroopan unionin alueella. Tässä asiassa ei kannata poiketa siitä, mikä yleinen käytäntö on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.50 Pekka Aittakumpu ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän lakiesityksen esittelystä. Aivan kuten edustaja Hoskonenkin tuossa totesi, on tärkeää, että me saamme Suomen lainsäädännön yhtenäiseksi ja että pystymme täyttämään nämä EU:lta tulevat velvoitteet.

Kokonaisuutena tämä esitys on varsin tekninen mutta tuntuu kaikin tavoin tarpeelliselta. Nämä tavoitteet ovat hyvät, se, että parannetaan rikollisten luovuttamisen tehokkuutta ja myöskin oikeudenmukaisuutta, ja se, että tätä kaikkea myöskin kohdellaan eri maissa samalla tavalla ja että Suomen lainsäädäntö on tosiaan yhteensopiva näitten EU-säädösten kanssa.

Näiden muutosten osalta toivon, että ne osaltaan myöskin parantavat rikosprosessien sujuvuutta ja myöskin oikeusvarmuuden lisäämistä siinä, että kansalaiset voivat kokea eri tilanteissa, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että säännöt ovat kaikille samat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 31/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Adlercreutz ei näytä olevan vielä paikalla. Ministeriä paikalle odottaessamme siirrymme edustajien puheenvuoroihin. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.53 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Suomi on väkiluvultaan varsin pieni maa, mutta silti meillä julkinen sektori, voisi sanoa, on kaikkea muuta kuin pieni. Tuoreim-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

pien tietojen mukaan Suomessa on yhteensä ja täsmälleen 4 237 julkisen hallinnon organisaatiota. Valtionhallinnossa erilaisia organisaatioita on 419. Julkisen hallinnon organisaatioissa tehtiin vuonna 2023 yhteensä 510 201 henkilötyövuotta. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan julkinen sektori ylitti viime vuonna ensimmäistä kertaa 700 000 työntekijän rajan.

On syytäkin kysyä, tarvitaanko näin valtavaa julkista koneistoa hallitsemaan näin pientä kansaa. Monet julkisen puolen työtehtävistä ovat äärimmäisen tärkeitä, kuten opettajien, hoitajien, lääkäreiden, pelastushenkilöstön ja poliisin tehtävät, mutta ongelma on se, että julkiselle puolelle on vuosikymmenten aikana lisätty jatkuvasti myös sellaisia tehtäviä, jotka eivät ole välttämättömiä. Näitä tehtäviä on lisätty muun muassa ilmastonmuutoksen torjunnan, pride-ideologian, rajat kaikille täysin auki -maahanmuuttopolitiikan ja kaikenlaisien mukavien mutta ei-välttämättömien toimintojen rahoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Julkista hallintoa eli valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden hallintoa pyritetään suomalaisilta kerätyillä verorahoilla. Julkisen puolen tehtävien karsiminen on välttämätöntä. Siksi tämä hallituksen esitys vaikuttaa hyvin tarpeelliselta ja oikean suuntaiselta. Ehdotuksena on, että virastojen määrää vähennetään. Nykyiset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kymmenen virastoa yhdistetään viideksi suuremmaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on virastorakenteen yksinkertaistaminen ja päällekkäisen hallinnon vähentäminen. Meidän on tehtävä tehokkaammin ja karsittava kaikesta, mikä ei ole välttämätöntä. Uudistuksella vastataan osaltaan valtion julkisen talouden kestävyysvaajaan ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kohdistettuihin 29,8 miljoonan euron pysyviin säästöihin. Tietohallintoa ja tukitoimintoja pyritään keskittämään ja vähentämään virastojen sisäistä päällekkäisyyttä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että aina kun jostakin leikataan, se koskettaa jotakin tai joitakin, mutta yhteisiä verorahoja ei kuitenkaan voi jakaa miltei sokeasti ja surutta. On täysin kestävämpiä ja väärin vetää linjaa, jossa julkista hallintoa paisutetaan ilman rehellistä arviointia siitä, mikä on tarpeellista ja välttämätöntä ja voisiko veronmaksajien rahaa säästää tekemällä paremmin, kuten tässä esityksessä nyt on tavoitteena, että esimerkiksi päällekkäisyyksiä karsitaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on siis hyvinkin oikean suuntainen, ja toivoisin myöskin kriittistä tarkastelua tässä esityksessä mainitun Opetushallituksen toiminnan suhteen Opetushallituksen ideologisista painotuksista ja viraston paisuneesta roolista, joka ei vastaa tasapuolisen, puolueettoman ja tehokkaan viranomaisen roolia. Opetushallituksen rooli ei ole tähänkään mennessä ollut pelkästään asiantuntijavirasto, vaan se päättää muun muassa opetussuunnitelmien perusteista, osallistuu säädösvalmisteluun ja jakaa laajoja valtionavustuksia. Vuonna 23 se jakoi avustuksia noin 168,5 miljoonaa euroa. Opetushallituksen julkaisut ja ohjeistukset ovat olleet paikoin hyvin vasemmistolaisesti sävyttyneitä, ja ne ovat korostaneet seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviä teemoja tavalla, joka ylittää neutraalin viranomaistoiminnan rajat. Vai mitä sanotte esimerkiksi siitä, että Opetushallituksen verkostakin tällä hetkellä löytyvän opettajien ohjeen mukaan ”sukupuolen moninaisuudesta voi jakaa ikätasoisesti tietoa lapsille kertomalla esimerkiksi, että joillain pojilla on pimppi”?

Kansainvälistymisen ja EU-hankkeiden varjolla Opetushallitus on ajanut monikulttuurisuuspolitiikkaa, joka ei ole linjassa kansallisten prioriteettien tai paikallisten tarpeitten kanssa. Opetushallituksessa johtokunnalla ja pääjohtajalla on roolinsa, mutta käytännössä poliittinen ohjaus jää vähäiseksi, mikä mahdollistaa virastolle omanlaisen agendan

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

ajamisen. Opetushallituksen ohjeet varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen yhteisiä juhlia ja uskonnollisia tilaisuuksia koskien ovat toistuvasti julkisuudessa esillä, koska koulujen rehtorit ja muu henkilökunta kokevat ne epäselviksi. Tämän takia monissa kouluissa ei uskalleta pitää esillä suomalaisen kulttuuriin satoja vuosia kuuluneita kristillisiä perinteitä, kuten vaikkapa jouluevankeliumia, vaikka sille ei ole mitään esteitä. Kristillisiä viitteitä pelätään kouluissa niin paljon nykyään, että perinteisiä tiernapoikiakin näkee kouluissa yhä harvemmin. Tästäkään huolimatta Opetushallitus ei ole tarkentanut ohjeistustaan. Miksi? Eikö Opetushallituksen nimenomaan pitäisi pitää suomalaisen sivistyksen, historian, suomalaisen kulttuurin ja suomalaisten arvojen puolta? Vaikuttaa siltä, että intoa on enemmän kansamme ulkopuolelta tulevien niin sanotun monikulttuurisuuden eli kansallemme vieraiden arvojen esiin tuomiselle ja niiden nostamiselle entisten arvojen tilalle. Viime maaliskuussa Opetushallituksen työryhmä ehdotti islamin uskonnon lisäämistä ylioppilaskirjoituksiin. Tarvitaan siis paitsi hallinnon karsimista myös sellaista hallintoa, joka keskittyy ydintehtäviinsä ja joka ajaa Suomen ja suomalaisten asiaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.59 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön virastouudistus on iso ja merkittävä. Tänään haluan nostaa esiin muutamia keskeisiä huomioita ja myös huolia liittyen suunnitteilla olevaan Taide- ja kulttuurivirastoon. Tämä uusi virasto yhdistäisi Taiteen edistämiskeskuksen, Taiken, ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin, KAVIn, toiminnot. Muutos on merkittävä, ja sen onnistumiseen liittyy paljon odotuksia mutta myös perusteltuja huolia.

Toiseksi taidetoimikuntalaitoksen rakenteeseen on tulossa merkittäviä muutoksia. Taiteen määrärahojen jakaminen keskitetään uuteen taide- ja kulttuurineuvostoon, ja tämä korvaisi nykyiset valtion ja alueelliset taidetoimikunnat sekä taideneuvoston. Alueellisten taidetoimikuntien lakkauttaminen on herättänyt huolta erityisesti alueellisen asiantuntemuksen, yhdenvertaisuuden ja taiteen autonomian säilymisestä. Tämä huoli on otettava vakavasti varsinkin nyt, kun hallituksen kulttuurileikkaukset iskevät juuri kulttuurin alueelliseen saavutettavuuteen. Ehdotettu rakenne keskittäisi päätösvaltaa pienemmälle joukolle kuin nykyään. On ensiarvoisen tärkeää, että taide- ja kulttuurineuvostossa on jatkossa mukana taiteen tekemisen ja tekijyyden asiantuntemusta. On hyvä, että lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitykseen lisättiin taiteen ja kulttuurin keskeisten tahojen kuuleminen neuvostoa asetettaessa.

Uudistukseen liittyy myös asiantuntijapankin perustaminen. Tämä pankki koostuisi asiantuntijoista, joista kootaan hakukohtaisesti paneelit tukemaan tämän neuvoston päätöksentekoa. On tärkeää, että keskeisimmät taiteilijajärjestöt voisivat nimetä suoraan edustajia tähän asiantuntijapankkiin, jotta täällä sitten asiantuntemus olisi mahdollisimman vahvaa ja kattavaa.

Lausuntokierroksella nousi myös vakavia huolia taiteen poliittisen ohjauksen lisääntymisestä. Päätöksenteon täytyy säilyä taide- ja kulttuurikentän oman asiantuntemuksen varassa ja pysyä riittävän etäällä poliittisesta vaikuttamisesta. Yksi keskeisistä heidän esille nostamistaan huolista on ollut vertaisarvioinnin säilyminen. Vertaisarviointihan on taiteen autonomian ja riippumattomuuden perusta. Lausuntopalautteen ansiosta vertaisarvioinnin

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

periaate kirjattiin lakiin, ja tämä on kiistatta askel oikeaan suuntaan. Tästä voi kiittää hallitusta. Toivotaan, että tämä tällaisena pysyy.

Lopuksi haluan nostaa esiin vielä erään huolen. Uuden viraston tehtäväkentästä ollaan poistamassa maininta taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistämisestä. Tämä kirjaus olisi kyllä erittäin tärkeä, ja sen säilyttäminen olisi selkeä signaali taiteilijoiden työn arvostuksesta ja tuesta. Muutos on aina mahdollisuus, mutta se on myös hetki, jolloin meidän pitää pitää huolta siitä, että taiteen autonomia, asiantuntemus ja alueellinen tasavertaisuus eivät vaarannu. Toivon, että tässä uudistustyössä kuunnellaan tarkasti kentän ääntä ja varmistetaan, että uudesta rakenteesta tulee aidosti taiteen ja kulttuurin edistämisen väline, ei sen kaventaja.

Ihan lopuksi on pakko kommentoida edellistä puheenvuoroa, että edellinen puhuja ei lainkaan puhunut tästä käsillä olevasta aiheesta. Toivoisin puhemieheltä tarkkaavaisuutta. [Hannu Hoskonen: Pekka puhui asiaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

16.03 Christoffer Ingo r: Arvoisa rouva puhemies! Tämä OKM:n virastouudistus on tervetullut muutos, joka keventää päällekkäistä hallintoa ja selkeyttää virastorakennetta, kun ministeriön hallinnonalan kymmenen nykyistä virastoa vähennetään viiteen.

Det är alltså en välkommen reform, där regeringen nu föreslår att tio statliga verk i framtiden blir fem. Det är helt rimligt och i linje med regeringens politik och det som vi egentligen under flera regeringsperioder har pratat om, att vi har en alltför tung byråkrati och behöver se över den. Jag hoppas att behandlingen här i riksdagen sedan blir sådan att man förstår hör sakkunniga noggrant och om nödvändigt ännu gör nödvändiga korrigeringar för att få det här till bästa möjliga slutliga lagpaket.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Saisinko käännöksen?

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puhujalistaan. — Edustaja Hoskonen.

16.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan uudistaminen sinänsä on positiivinen asia. On tärkeää, että hallintoa kevennetään, mutta nyt esimerkiksi kun olen seurannut tuota aluehallintoviraston uudistusta, kun Tampereelle ollaan tekemässä sitä valtavaa virastoa, jolle sallitaan sitten myös omatoiminen valitusoikeus asioissa, niin sehän johtaa täydelliseen umpikujaan, kun meillä ovat nyt jo hallinto-oikeudet täynnä valituksia ja viranomaiset tappelevat hallinto-oikeuksissa keskenään. Se on kyllä, voisin sanoa, ajattelemattomuuden äärimmäinen riemuvoitto, jos niin tehdään.

Toivon, että kulttuuripuolella näytetään esimerkkiä. Kuten edustaja Pekka Aittakumpu omassa puheenvuorossaan hyvin luetteli nuo viranomaisten määrät, mitkä Suomessa ovat, ei tällainen kansakunta tuommoista hallintoa tarvitse, ei varmasti tarvitse. Toivon, että tämä kulttuuripuoli näyttää nyt esimerkkiä, miten tämä homma hoidetaan, ja kun niitä ve-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

ronmaksajien rahoja käytetään, niin käytettäköön ne sitten vaikka siihen varsinaiseen kulttuuriin, vaikka nyt musiikin tai minkä tahansa taiteenalan eteenpäinviemiseen, eikä hallintoon. Sitä hallintoa on pakko keventää. Ei tällainen viiden tai lähes kuuden miljoonan kansakunta tarvitse satojatuhansia virkamiehiä sen tautta, ei varmasti tarvitse.

Toivotaan, että tämä ensimmäinen nyt käsittelyssä oleva lakiesitys, jolla kulttuuripuoli ja sivistyspuoli lähtevät tälle kiviselle tielle kulkemaan, onnistuu ja mietinnöstä tulee hyvä ja hallinto kevenee, koska muuta vaihtoehtoa tällä kansakunnalla ei ole, jos meinaamme nuo velat maksaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako edustaja Hänninen sanoa jotain tähän? — [Juha Hänninen: Haluan, kiitoksia, arvoisa puhemies! Jos sopii, niin käytän tähän vielä puheenvuoron.] — Olkaa hyvä.

16.07 Juha Hänninen kok: Sivistyshallinto on suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Se luo pohjan koulutukselle, kulttuurille, tieteelle ja taiteelle, lopulta tätä kautta myös hyvinvoinnille, tasa-arvolle ja talouden kasvulle. Jos haluamme vahvistaa tätä perustaa, meidän on kyettävä uudistumaan. Siksi hallitus vie nyt määrätietoisesti eteenpäin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta. Tämä uudistus ei ole hallinnon uudelleenjärjestelyä hivin vuoksi. Sen ytimessä on yksinkertainen kysymys: miten voimme varmistaa ja miten varmistamme, että jokainen veronmaksajien käyttämä euro käytetään mahdollisimman vaikuttavasti ja tehokkaasti? Siksi uudistus on välttämätön osa myös valtiontalouden kokonaiskuvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän mennessä hallinnonala on muodostunut vuosikymmenten aikana kerrostuneista rakenteista, joista osa on päällekkäisiä, eri kokoisia tai tehtävänkvaltaan pilkottuja. Meillä on ollut yksitoista virastoa, joiden tehtävinä on ollut hoitaa erilaisia asioita. Yhtymäkohtia on ollut, mutta aina yhteistyötä ei ole löytynyt. Tällainen rakenne ei enää palvele kansalaisia eikä vastaa tämän päivän yhteiskunnallisiin haasteisiin. Siksi yhdistämme nyt kymmenen virastoa viideksi selkeäksi kokonaisuudeksi. Näin selkeytämme sivistyshallintoa ja parannamme yhteistyötä toimijoiden välillä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä rakenteiden selkeyttämisellä on kolme keskeisintä tavoitetta: Ensinnäkin puretaan turhaa sääntelyä ja hallinnollista päällekkäisyyttä. Kun virastojen määrä vähenee ja tehtävät järjestellään uudelleen, voidaan myös keventää hallinnon taakkaa. Vähemmän byrokratiaa on enemmän aikaa varsinaiseen työhön. Toiseksi ohjaus ja johtamisen selkeyttäminen on tärkeä tehtävä. Vahvistamme valtion rahoituksen strategista ohjausta. Virastoja on helpompi johtaa. Yhteiset tavoitteet ja toimintatavat tulevat näkyvämmiksi ja avoimemmiksi. Tämä tukee paitsi virastojen omaa vaikuttavuutta myös koko sivistyshallinnon kykyä reagoida ja uudistua. Kolmanneksi veronmaksajien rahat käytetään jatkossa vaikuttavammin ja tehokkaammin. Isommat virastot mahdollistavat laajemman työnjaon, tehokkaamman resurssinkäytön sekä hallinnon ja tukipalveluiden keskittämisen ilman, että palvelut kärsivät tai alueellinen saatavuus heikkenee.

Arvoisa puhemies! Olemme tehneet uudistusta laajassa yhteistyössä henkilöstön, virastojen ja sidosryhmien kanssa. Tämä ei ole vain rakenneuudistus, vaan se on myös kulttuurin muutos. Meidän tehtävämme on varmistaa, että jokainen euro palvelee sivistystä, ei hallintoa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta ja uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 7 §:n 7 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Tämän meille esittelee ministeri Multala. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia sekä kumottavaksi uusiutuvan polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetusta laista komission tietokantaa koskeva säännös.

Ehdotetuilla laeilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön päivitetyn uusiutuvan energian direktiivin kestävyyskriteereitä koskevat muutokset. Kestävyyden osoittamista edellytettiin jatkossa direktiivin mukaisesti aiempaa pienemmiltä kiinteitä biomassapolttoaineita käyttäviltä laitoksilta. Kestävyyslain soveltamisalaa alennettaisiin 20 megawattista 7,5 megawattiin sähköä, lämmitystä tai jäähdytystä tuottavien laitosten osalta. Muutos koskisi noin 70:tä laitosta. Samalla kiristetään kasvihuonepäästövähennemää koskevia vaatimuksia siten, että kaikkien sääntelyn piirissä olevien laitosten tulee täyttää kasvihuonepäästövähennemää koskevat vaatimukset, kun aiemmin vaatimus koski vain uusia, vuoden 2021 jälkeen toimintansa aloittaneita laitoksia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen valmistelussa on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettaman kestävyyskriteerityöryhmän laatiman raportin ehdotukset kestävyyskriteerien kansallisesta täytäntöönpanosta. Työryhmän työ painottui metsäbiomassaa koskevien vaatimusten arviointiin, sillä niihin kohdistui direktiivissä suurimmat muutokset. Työryhmä katsoi, että Suomi täyttää uudet metsäbiomassalle säädetyt maatason kriteerit. Direktiivin edellyttämät tiukennetut metsäbiomassaa koskevat maatason kestävyyskriteerit otetaan huomioon panemalla ne täytäntöön sellaisenaan kestävyyslakiin. Kriteerien täytyessä maatasolla kestävyys osoittamiseksi riittää, että osoitetaan metsäbiomassan tulevan Suomesta.

Lisäksi esityksessä mahdollistetaan, että kansallista kestävyysjärjestelmää voidaan käyttää myös muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden kestävyyskriteerien osoittamiseen. Tämä laajennus tukee sähköstä valmistettujen polttoaineiden hyväksymistä uusiutuviksi polttoaineiksi. Sähköpolttoaineiden kestävyyskriteerit liittyvät ennen kaikkea polttoaineen kasvihuonepäästövähennemään sekä sähkön uusiutuvuu-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

teen. Samalla lain nimike ehdotetaan muutettavaksi ”laiksi eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä”, jotta se vastaisi paremmin lain soveltamisalaa.

Viimeiseksi esityksessä täydennetään lainsäädäntöä komission tietokantaa koskevilla säädöksillä. Tietokannan tarkoituksena on parantaa uusiutuvien polttoaineiden jäljitettävyyttä Euroopan unionissa. Tietokannan soveltamisala on laajentunut nestemäisistä ja kaasumaisista liikenteen polttoaineista kaikkiin nestemäisiin ja kaasumaisiin uusiutuviin polttoaineisiin. Sen vuoksi sääntelyä on tarkoituksenmukaista keskittää kestävyyslakiin.

Samassa yhteydessä esityksessä ehdotetaan sääntelyn päällekkäisyyden välttämiseksi kumottavaksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 7 §:n 7 momentti, jossa tällä hetkellä säädetään jakelijoiden raportointivelvollisuudesta komission tietokantaan.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitus saattaa voimaan 21. toukokuuta 2025.

Arvoisa puhemies! Toivon esityksen saavan eduskunnalta myönteisen vastaanoton. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.14 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Me tosiaan käsitellään tätä hallituksen esitystä biopolttoaineita ja näitä muita uusiutuvia polttoaineita koskevien lakien muuttamiseksi, ja tämä pohjaa RED kolmonen -direktiivin kestävyyskriteereitä koskevaan sääntelyyn ja sen kansalliseen täytäntöönpanoon.

Itse ajattelen, että tämän esityksen tavoite eli se, että varmistetaan, että Suomessa kulutetut biopolttoaineet ja bionesteet ja biomassapolttoaineet sekä nämä muut eli nämä RFN-BO-polttoaineet on tuotettu kestäväällä tavalla, on hyvä tavoite, mutta tässä hallituksen esityksessä tämä toteutus ei nyt kuitenkaan ole täysin onnistunut. Ajattelen, että on valitettavaa, että tämä esitys, joka voisi olla aidosti askel kohti kestäväää energiapolitiikkaa, ei sitä ole. Tässä jälleen kerran luonto- ja luonnonvarapolitiikka alistetaan tällaisten teollisten intressien palveluun. Tässä on ongelmia erityisesti tämän metsäbiomassan kestävyyskriteerien osalta, eikä tämä myöskään ratkaise tätä Suomen yhtä isoimmista ympäristöpoliittisista haasteista, joka liittyy metsienkäyttöön ja puunkäyttöön liittyviin ongelmiin. Sen lisäksi näitä huolia on kyllä nostettu tässä jo aikaisemmissa vaiheissa esille. Esimerkiksi WWF on omassa lausunnossaan nostanut näitä esille ja tuonut esille myös näitä eriäviä näkemyksiä siellä valmisteluvaiheessa. Mutta näistä huomioista muutama nosto:

Ensinnäkin nämä metsäbiomassan kestävyysvaatimukset ovat täysin riittämättömiä. Tässä esityksessä tosiaan nyt nojaututaan tähän hallituksen hiljattaiseen periaatepäätökseen, joka sitten käytännössä kuitenkin sallii näitä vanhojen ja luonnontilaisten metsien eli arvokkaiden metsien hakkuita eli ei rajoita sitä metsäbiomassan käyttöä tosiasiallisesti kestäviin lähteisiin, mikä ehdottomasti pitäisi tehdä.

Sen lisäksi tässä ei riittävästi turvata hiilinielujen säilymistä. Me tiedetään, että Suomessa hiilinielut ovat täysin hälyttävässä tilassa, ja tätä puun käyttöä energiaksi pitäisi rajata, ja jos sitä ei tehdä, niin me vaarannetaan meidän ilmastotavoitteet.

Ja kolmanneksi tässä esityksessä ei varmisteta tämän kaskadiperiaatteen toteutumista eli sitä, että puunkäyttöä tulisi ohjata näihin pitkäkestoisiin ja korkeamman jalostusasteen tuotteisiin ennen tätä energiakäyttöä, eli myös tämä pitäisi korjata.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Me vasemmistoliitossa haluamme, että kun bioenergiaa käytetään, se on aidosti kestävä, mutta nythän tällä hetkellä niin ei ole. Eli me tarvittaisiin tällainen esitys, jossa nämä puutteet olisi korjattu, niin että me aidosti yhdistetään meidän ilmastositoumukset ja ympäristövastuu sitten kestäväan energia- ja polttoainekäyttöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on todellakin ajankohtainen. Todellakin suomalaisen energiapuun käyttö on varmasti kestävä.

Sitten mitä tulee näihin edustaja Kivelän mainitsemiin hiilinieluihin, niin onhan se naurettavaa väittää niin, kun Luonnonvarakeskuksen tutkimuksissa on moneen kertaan todettu, että ne ovat täyttä falskia ja että ne eivät ollenkaan pidä paikkaansa. Nasan uusi, tuleva tutkimus tulee todistamaan kiistatta sen, että Suomen metsät, kokonaisuudessaan Suomi, on valtava hiilinielu. Tämä on tehty sen tautta päästöksi, että tietyt aatteelliset ryhmät pääsevät käymään yksityisen omaisuuden kimppuun näillä erilaisilla Euroopan unionista tulevilla säännöillä ja sen mukaan jopa pahimmillaan ilmastoprofessoriksikin itseään tituleeraava Ollikainen pääsee sitten niitä 7—8 miljardin euron päästöoikeuksia ostamaan vaikka Romanialta, jolla ei ole metsiä ollenkaan. Onhan tässä nyt aikoihin eletty, kun tämmöisiä puheita kuulee eduskunnassa.

Kun edustaja Kivelä vielä kaiken lisäksi totesi, että nyt on päästy hiilensidonnassa, siis tässä ympäristönsuojelussa, uudelle tasolle, niin helsinkiläisenä kansanedustajana tiedätte, mitä teidän ilmastopolitiikkanne on. Italiasta tulee valtava määrä jätettä Suomeen, aivan hirvittävää moskaa, jonka päästöt, mitä te päästätte tänne ihmisten ilmaan pääkaupunkiseudulla, ovat aivan käsittämättömät. Joku teidän kannattajistanne on sanonut minulle, että eihän siinä mitään, kun siellä on hyvät suodatimet ja hyvät kattilat. Arvoisat edustajakollegat, semmoista suodatinta näissä teollisuuden putkissa ei ole, että se pysäyttää kaikki päästöt, niitä ei vaan ole. Ihminen ei ole vielä täydellistä konetta tehnyt. Ainut täydellinen kone, jonka tiedän toimivan, on pitkä puuvartinen vasara, jolla naula kyllä menee lankuun, että paukahtaa. Se on täydellinen kone. Ei ole mitään muita semmoisia.

Minkä takia te kerrotte ihmisille väärää tietoa ja sitten näillä erilaisilla biologisilla perusteilla muka keksitte, että emme ole ilmastoneutraali teidän väitteiden mukaan. Oikeasti olemme hiilineutraaleja ja hiilinegatiivisia, jos lasketaan rehellisesti. Oikaistaan ne väärät päästöt ja sitten tämä valtava puhallus, mikä on menossa parhaillaan, tämä Helsingin voimalaitos, joka toimi Vantaan Energian nimellä tuolla Vantaan kaupungin puolella, joka sitten tuohon Valkon satamaan toimittaa ne Italian jätteet — joka ei varmasti ole koskaan hiilineutraali, hirvittävä ilmaston pilaaja.

Ja sitten kun tiedätte... Toivottavasti ministeri osaavana ja taitavana ihmisenä lähtee tutkimaan sitä hommaa, millä tavalla te teette tätä hommaa, kun siellähän on jäte-erän myyjänä semmoinen osapuoli, joka ei täytä varmasti harmaan talouden mitään meidän hyväksymiämme sääntöjä. Toivon, että te puututte tähän, koska suomalaisten veronmaksajien rahat eivät sinne saa mennä. Jos Ilomantsin kunta vaikka jossakin tehtävässään rikkoi näitä sääntöjä, niin takuulla koko kunnan luottamusjohto ja virkamiesjohto olisi siinä tutkimuksen alla. Toivomme, että ministerit puuttuvat tähän tällaiseen epäkohtaan, joka on minusta sekä ilmastopoliittisesti että harmaan talouden torjunnassa aivan ykkösasia tässä maassa ja Suomen pääkaupungissa. Toivon, että te toimitte. Tässä on selitelty jo ihan riittävästi.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.21 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Lyhyesti tähän edustaja Hoskosen puheenvuoroon, kun tässä otitte myös kantaa omaan puheenvuorooni:

Tuossa olisi aika paljon asioita, joihin tarttua, mutta ehkä nyt oleellisesti ja tähän hallituksen esitykseen liittyen haluaisin kuitenkin huomauttaa siitä, että kyllä se niin on, että kaikki biomassan käyttö ja kaikki bioenergia ei ole kestävä. Sekään ei ole kestävä, että arvokkaita metsiä kaadetaan ja sitten käytetään energiapolttoon. Me ainakin vasemmistoliitossa katsotaan, että uusiutuvan energian ja biomassan käyttö ei saa tapahtua luontoarvojen kustannuksella ja tietenkin myös ilmastovaikutukset pitää ottaa huomioon. Eli ei ole niin, että bioenergian käyttö automaattisesti olisi ilmastoteko tai ympäristöteko, vaan väärin toteutettuna itse asiassa se kiihdyttää ilmastokriisiä ja pahentaa luontokatoa.

En myöskään pidä hirveän asiallisena sitä, että tätä Vantaan Energian jätepolttolaitosta nostetaan joka ikiseen keskusteluun, mitä me täällä käymme ympäristöpolitiikasta, mutta samaan aikaan toki on niin, että se on enemmistöomisteisesti Vantaan omistama, vaikka toki Helsingin kaupungillakin siihen on osuus.

Itse toivoisin, että jos ministeri, joka esittelit tämän lakiesityksen, haluaisitte kommentoida näitä huolia, mitä itse nostin ensimmäisessä puheenvuorossani esiin, ja sitä kritiikkiä, jota on nostettu myös esimerkiksi ympäristöjärjestöjen toimesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti tästä uusiutuvuudesta ja puhtaasta energiasta ja Suomen metsistä: Tehän olette omilla vaatimuksillanne, arvoisa edustajakollega Kivelä, vaatineet, että me emme saa polttaa kotimaista turvetta, joka uusiutuu, ja nyt kun sitten sen turpeen saitte loppumaan näillä väärillä luvuilla ja virheellisillä päästötiedoilla, ainakin tilapäisesti, niin sitten on pakotettu polttamaan arvokasta runkopuuta ja tekemään valtavan vahingon Suomen metsäteollisuudelle ja metsätaloudelle. Tällä tavalla Suomen kansantalous ajetaan polvilleen. Me velkaannumme jo tällä hetkellä noin 13 miljardin euron vuositahtia, joka on aivan käsittämätön luku.

Sitten kun nostetaan ilmastopolitiikassa esille epäkohta, mitä te ajatte kuin käärmettä pyssyyn, te tulette tänne sanomaan, että ei saisi puhua tästä Italiasta tulevasta muovirokastasta, joka on aivan valtava epäkohta. Arvoisa ministeri, ymmärrän, että te paheksutte sitä, että nostan esille tämän ongelman, joka on aivan valtava. Sitten siihen liittyvä harmaan talouden tukeminen Italiassa on teko, jota minä en ikinä voisi hyväksyä. Olenkin ihmetellyt, minkä takia Suomen viranomaiset, ympäristövirastot, jotka tekevät tarkastuksia metsiin ja erilaisilla maatiloilla käyvät katsomassa, rikotaanko päästökauppaan liittyviä ja erilaisia ympäristönormeja vaikka lietelannan suhteen, eivät puutu tähän ympäristön pilaamiseen ja ennen kaikkea harmaan talouden tukemiseen. Ostetaan sellaiselta porukalta tavaraa, joka varmasti ei maksa minnekään veroja. Nämä ovat suoraan lehtiartikkeleista lukemiani toituksia, ja toivon, että ministeri puuttuu tähän. Eihän tällaista menoa voi sallia.

Sitten kun edustaja Kivelä täällä vielä puhui, että se on Vantaan puolella, niin kannattaa muistaa, arvoisa edustajakollega Kivelä, että Suomen valtio on tukenut tätä voimalan rakentamista niin, että muistaakseni 70 tai 80 miljoonaa euroa on mennyt ympäristötukea — tai mitähän tukea se nyt olikaan — sinne voimalaitoksen rakentamiseen, ja 40 prosenttia on Helsingin kaupungin rahaa. Kyllähän tässä totuudellakin pitää joku arvo olla, tai sitten

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

eduskunta menettää uskottavuutensa, koska kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin noudatettava ja sen lain takana on aina totuus. Tämmöisillä puolivillaisilla puheilla te yritätte tätä ympäristön pilaamista täällä puolustella. Ei se voi pitkään kestää pimeässä. Kyllä jonkun viranomaisen on tähän tilanteeseen puututtava ja ihmisille taattava puhdas elinympäristö, jotta heidän ei tarvitse niellä Italiasta tuotujen valtavien jätemäärien päästöjä. Jos ne keuhkoihin menevät, niin varsinkin pienille lapsille se on tuhoisaa. Sen me kaikki tiedämme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vastata näihin? — Olkaa hyvä, kolme minuuttia.

16.26 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa nyt käytiin aika paljon muita asioita kuin mitkä varsinaisesti liittyvät tähän itse esitykseen. Mutta muutama vastaus erityisesti edustaja Kivelän esittämiin kysymyksiin.

Tässä todellakin tämän hallituksen esityksen taustalla on ollut työryhmä, jonka mukaan Suomi täyttää EU:n päivitetyn uusiutuvan energian direktiivin, tämän RED III -tason, maatason, kestävyysvaatimukset. Ja kyllä, toki joitakin kestävyiden osa-alueita voitaisiin vielä kehittää, mutta ne eivät nyt kuulu tähän esitykseen. Sitten toisaalta myöskin tämä työryhmän mielipide on muilta osin ollut yksimielinen, paitsi ainoastaan Suomen luonnonsuojeluliitto on esittänyt tähän eriävän mielipiteen. Eli käsitys on hyvin laajalti ollut kuitenkin yksimielinen.

Tässä pöydällä nyt on sitten tämä esitys nimenomaan RED III -direktiivin täytäntöönpanosta, ja toki sitten tämän päälle tulee keskustella, ja teemmekin sitä työtä sitten tässä, mihin muutenkin edustaja Hoskonenkin viittasi, tässä ilmasto- ja ympäristötyössä. Teemme muun muassa nyt keväällä käynnissä olevan energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä tätä työtä ja tulemme sitten päättämään sen yhteydessä myös lisäisistä toimista. Totta kai jokaisella puolueella varmasti on erilaisia näkemyksiä siitä, mitä toimia pitäisi edistää.

Mutta se ehkä tähän keskusteluun nyt vielä, että täytyy huomata, että... Tai nostona nyt vaikkapa puoliväliriihen päätöksistä, että yhtenä asiana siellä linjasimme, että jäteveroa tullaan laajentamaan, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että pyrkisimme siihen, että jatkossa polttoon ohjautuisi sellainen jäte, joka on aidosti kierrätyskelvotonta. Tämä on tietysti hyvä tavoite, jolla pyrimme sitten saamaan aikaan myös kiertotalousliiketoimintaa Suomeen ja aidosti sitä materiaalien kierrättämistä parantamaan.

Samaan aikaan on hyvä huomata, että tällä hetkellä jätteenpoltolla on merkittävä rooli, sanotaan, ehkä tällaisena välivaiheen ratkaisuna siinä, että pystymme tuottamaan kaukolämpöä monissa kaupungeissa kuitenkin kohtuullisen kustannustehokkaasti. Ja nyt tiedän sen, että joissakin näissä laitoksissa suunnitellaan myös esimerkiksi piipusta tulevan hiili-dioksidin talteenottoa, mikä on tietysti hyvä asia sitten myös päästöjen kannalta.

Eli moninaisia toimia tapahtuu jo nyt, mutta olemme myös lisäämässä ohjauskeinoja siihen, että polttoon ohjautuisi vain sellaista jätettä, joka kannattaa polttamalla hävittää, eli se olisi ikään kuin loppusijoituspaikka entistä vahvemmin. — Kiitos, tässä nämä kommentit tähän esitykseen tässä vaiheessa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen, MARPOL-yleissopimuksen I pöytäkirjaan ja painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi merilain 6 luvun 12 a §:n ja väylämaksulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2025 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 5/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 20/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 2/2023 vp, 4, 47/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.29 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas rouva puhemies! Hallituksen esitys kännykkäkiellosta on nyt käsittelyssä. Tämä lakimuutos ei estä teknologian hyödyntämistä opetuksessa, vaan se selkeyttää pelisääntöjä ja varmistaa, että digitaalisia laitteita käytetään hallitusti ja opetusta tukevalla tavalla. Lisäksi koulujen järjestyssääntöjä koskevat vaatimukset varmistavat, että säännöt ovat yhtenäiset ja selkeät koko maassa.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa mahdollisuuden oppia rauhassa ja keskittyä koulutyöhön ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä. Nyt on oikea aika laittaa oppimistulokset kasvuun. Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 212/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteiden hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

18. Lakialoite laeiksi kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 6 §:n ja valtion virkamieslain 8 ja 35 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 6/2025 vp Pauli Kiuru kok ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ja keskustelua. Ensin edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 **Pauli Kiuru kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helsingin Sanomat kirjoitti viime syksynä 16. marraskuuta erikoisesta tapauksesta. 68-vuotias kunnallisuusneuvos ja Pellon eläköitynyt kunnanjohtaja Eero Ylitalo päätti hakea Kyyjärven kunnanjohtajaksi. Ikänsä vuoksi häntä ei olisi voitu kuitenkaan valita virkaan. Lakiin kirjattua eroamisikää pidetään uudelle työnhakijalle kelpoisuusiän ylärajana.

Uudeksi työntekijäksi julkiselle puolelle ei siis voida valita, jos henkilö on saavuttanut laissa määritellyn eroamisiän, ei, vaikka molemmat osapuolet näin haluaisivat. Samassa virassa määräaikaisesti jatkaminen on kuitenkin yhteisesti sopien mahdollista. Tämä asettaa työnhakijat eriarvoiseen asemaan. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Arvoisa puhemies! Monet eläke- ja eroamisiän saavuttaneet kokevat terveytensä, voimiansa ja motivaationsa sellaisiksi, että he haluaisivat jatkaa työuraansa nykyisen tai toisen työnantajan palveluksessa. Pitkän osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen on mielekästä sekä omasta että yhteiskunnan näkökulmasta.

Viranhaltijoilla ja virkamiehillä on nykyisin rajatummalla mahdollisuudella jatkaa työuraansa verrattuna yksityisen sektorin työntekijöihin. On myös hyvä muistaa, että kunnissa ja kaupungeissa johtajaksi voidaan valita pormestari, jolle ei ole asetettu yläikärajaa eroamiselle tai kelpoisuudelle. Pormestari tekee käytännössä samaa vaativaa johtamistyötä kuin kunnan- tai kaupunginjohtaja. Yläikärajoja ei ole määritelty myöskään esimerkiksi pääministerille tai presidentille.

Tavoite työurien pidentämisestä on laajasti hyväksytty. Asiasta on mainintoja myös eri hallitusohjelmissa nykyiseltä ja edellisiltä vaalikausilta. Julkisen talouden kestävyys, huoltosuhde ja eläkejärjestelmän kantokyky ovat yleisesti käytettyjä ja hyväksyttäviä perusteita pidemmille työurille.

Arvoisa puhemies! Tässä aloitteessa esitetään lakia kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta ja valtion virkamieslakia muutettavaksi siten, että niin sanotun eroamisiän ylittäneetkin voitaisiin kaikissa tilanteissa ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutusta eläkeiän alkamisen ajankohtiin. Lakimuutokset eivät velvoittaisi jatkamaan virkasuhdetta eläkeiän eivätkä varsinkaan eroamisiän jälkeen, mutta ne antaisivat siihen nykyistä joustavammat ja tasa-arvoisemmat mahdollisuudet. Se olisi sekä työntekijän, työnantajan että yhteiskunnan edun mukaista. Vastaisuudes-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

sakin virkasuhteen jatkaminen perustuisi osapuolten keskinäiseen sopimukseen. Muutos vähentäisi myös tarpeetonta byrokratiaa.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni koskee työelämän ikäsyryntää yhdestä kapeasta näkökulmasta. Työelämän ikäsyryntä on kokonaisuudessaan laaja ja viheliäinen ongelma. Lakimuutoksien lisäksi tarvitaan asenteiden muuttamista. Työnantajat niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla voivat poistaa ikäsyryntää myös vapaaehtoisilla päätöksillään.

Suomalainen ikäsertifikaattihanke on edennyt pilottivaiheeseen. Vapaaehtoisuuteen perustuva ikäsertifikaatti korostaa mukaan hyväksytyjen työntajien vastuullisuutta henkilöstöpolitiikassaan. Ikäsertifikaattia on vienyt sinnikkäästi eteenpäin toimittaja ja yrittäjä Ira Hammermann ja työryhmänsä, jossa olen saanut olla mukana.

Kansainväliset kokemukset ikäsertifioinnista osoittavat, että ikäsertifioitujen organisaatioiden veto- ja pitovoima kasvavat niin työntekijöillä, asiakkailla kuin muilla sidosryhmillä. Mukaan haluavat organisaatiot löytävät lisätietoa osoitteesta ikäsertifikaatti.fi.

Toinen kannustava esimerkki on Reetta Rajalan aloittama 55 Rise and Shine -liike. Se on nostanut ikäsyryntän näkyvästi keskusteluun. Liike on sitoutunut poistamaan yli 55-vuotiaiden työllistymisen esteitä ja muuttamaan asenteita kokeneita työntekijöitä kohtaan myönteisemmiksi. Liikkeestä löytyy lisätietoa osoitteesta 55riseandshine.fi.

Selvityshenkilö Jari Lindströmin tuoreessa Konkarit töihin -loppuraportissa on esitelty keinoja torjua työelämän ikäsyryntää ja poistaa iäkkäämpien henkilöiden työllistymisen esteitä. Toivon suosituksien etenevän kokeiluihin ja lainsäädäntöön.

Arvoisa rouva puhemies! Työelämän ikäsyryntä on poistettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pauli Kiurun tekemä hyvä aloite on kyllä todella urauurtava, ja toivon, että se menestyy ja valiokunnat käsittelevät sitä huolella. Nimittäin totuushan on esimerkiksi lääketieteen puolella... Olen ihan itse kokenut sen hyvän tuurin, että kun olin eräässä kriittisessä tilanteessa erinomaisen lääkärin hoidettavana ja selvisin siitä uhkaavasta tilanteesta täysin puhtain paperein, niin ilman sitä ammattitaitoa, millä tämä jo eläkeiän ohittanut taitava kirurgi hoiti sen työnsä, henkeni ei olisi pelastunut. Toivoisin, että tässä maassa otettaisiin huomioon tämä ihmisten taidon ja tiedon valtava määrä, minkä ihmiset ovat oman työuransa aikana hankkineet, esimerkiksi lääketieteessä tai missä tahansa, vaikka nyt kunnanjohtaja taikka joku diplomi-insinööri tai joku muu, joka on hoitanut tehtäviä ja jolla työntöä olisi vielä jäljellä.

Luin juuri hiljattain maailmankuulun aivokirurgin Juha Hernesniemen muistelmat, kirjan nimi oli Aivokirurgin muistelmat. Olin siitä hieman surullinen, kun tiesin, minkä takia hän joutui lähtemään tästä maasta ulkomaille leikkaamaan: sen takia, kun ikä tuli Suomessa täyteen eikä saanut enää kirurgina toimia. Hän kiersi ympäri maailmaa leikkaamassa ihmisiä ja pelasti ihmishenkiä muualla kuin täällä kotimaassa.

En tiedä, mikä tässä on oikea ratkaisu, mutta toivoisin, että eduskunnassa otetaan vakavasti tämä tilanne, koska siitä huippuosaamisesta, mikä tässä maassa eläköityvillä tai eläköityneillä ihmisillä on, ainakin osa pitää saada käyttöön. Juuri tämä lukemani kirja, Aivokirurgin muistelmat, kuvasi sitä ammattitaidon tasoa ja sitä huippuosaamisen tasoa, mitä kyseinen lääkäri omalla urallaan edusti ja joutui sitten poistumaan maasta, kun ei enää työtä saanut Suomessa tehdä. Tämä on sitä pahimman lajin aivovienttiä, mitä olen koskaan nähnyt. Toivon, että tämä otetaan vakavasti. Tunnen aika paljon ihmisiä omassa tuttavapii-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

rissäni, sukulaisissani, myös läheisissäni, jotka haluaisivat edelleen töitä tehdä, mutta ikärajoite tulee vastaan, ja kun sitten toisaalta kaikkialla valtion virallisessa toiminnassa puhutaan, että työuria pitäisi jatkaa, niin tämä iskee aika pahasti korvalle.

Toivon mukaan edustaja Pauli Kiurun loistava aloite saa nyt asianmukaisen käsittelyn ja tästä saataisiin jonkunäköinen järkevä ratkaisu aikaiseksi, koska sitä työosaamista ja taitoa ja tietoa, mitä näille ihmisille on työuran aikana kertynyt, ei kyllä mielestäni saisi heittää hukkaan, vaan sitä pitäisi hyödyntää järkevästi ja viisaasti ja näiden ihmisten omaa taitoa kuullen. — Ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.39 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Kiitän myös edustaja Hoskosta erinomaisesta puheenvuorosta. Ei ihmistä mitata sillä numerolla, mikä se ikä on, vaan sillä, mitä hän osaa ja mitä hän tietää ja mikä on kunto. Eli ne ovat ne arviointiperusteet, ja ikä ei saa olla este näissä asioissa. Mutta käsiteltävänä on lakialoite eli edustaja Kiurun lakialoite, ikätasa-arvoa työelämään.

Pätevä henkilö on voitava palkata iästä huolimatta näihin julkisen puolen tehtäviin. Julkisella puolella se ei ole tällä hetkellä kaikissa tapauksissa mahdollista. Eroamisikä on tullut kelpoisuusiän ylärajaksi uudelle viranhakijalle. Ehdotetuilla lakimuutoksilla ei ole vaikutusta eläkeiän alkamisen ajankohtaan. Muutos vähentäisi byrokratiaa. Lakimuutokset eivät velvoittaisi jatkamaan virkasuhdetta eläkeiän eikä varsinkaan eroamisen jälkeen. Kysymys ei ole laajasta ongelmasta, mutta pelkästään tasa-arvon ja ikä syrjinnän näkökulmasta kyseinen tilanne ei ole toivottava. Muutos olisi sekä työntekijän, työnantajan että yhteiskunnan edun mukaista. Vastaisuudessaakin virkasuhteen jatkaminen perustuisi osapuolten väliseen sopimukseen.

Kannatan tätä erinomaista edustaja Kiurun lakialoitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiuru, Pauli.

16.41 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustajakollegoille kannustuksesta. Tämä on aika vaikea asia, mutta sen ymmärtämistä helpottaa, kun hahmottaa, että on kolme eri ikää: eläkeikä, eroamisikä ja kelpoisuusikä. Ja mitään pakkoahan tässä ei kenelläkään ole. Tämä perustuu keskinäiseen sopimukseen, jos joku haluaa eroamisiansä jälkeen jatkaa töitä toisen työnantajan palveluksessa määräaikaisena.

Otan tähän loppuun Helsingin Sanomien jutusta muutaman sitaatin. Tämä on siis julkaistu 16. päivä marraskuuta viime syksynä, ja tässä työoikeuden emeritusprofessori Seppo Koskinen sanoo, että hänen mielestään julkisen puolen lainsäädäntöä pitäisi tältä osin muuttaa. ”Ei ole mitään järkeä, että jos löytyy pätevä henkilö ja olisi määräaikainen ja terve, niin yli 68-vuotiaasta ei voida palkata” — ja nimenomaan uutena työntekijänä. Ja sitten Ylitalo, joka tässä oli sitä kunnanjohtajan tehtävää hakemassa, sanoo, että on harmi, ettei kokeneiden virkamiesten näkemystä ja kokemusta voida hyödyntää lakipykälän takia. Hän myös ihmettelee sitä, että pormestareita koskevat eri säännöt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Hoskonen.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

16.43 **Hannu Hoskonen kesk:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vielä tähän edustaja Kiurun viimeksi sanomaan puheenvuoroon.

Ihan mielessäni nousi semmoinen esitys, että kun valiokunta käsittelee tätä, varmaan sosiaali- ja terveysvaliokunta, niin tässähän olisi valiokunnalla oivallinen mahdollisuus ottaa kantaa siihen, kun meillä on moni nuori valmistuva lääkäri, joka lähtee lääkärintointaan hoitamaan vaikka pieneen terveyskeskukseen. Siellä terveyskeskuksissa on todellinen ongelma siinä, että tältä aloittelevalta lääkäriltä puuttuu se vahva, ohjaava käsi siitä työstä. Tällainen pitkään lääketiedettä harjoittanut osaava, taitava lääkärihän, jolla on pitkä, rauhtainen kokemus, olisi tämmöiselle nuorelle, juuri laillistetun lääkärin paperit saaneelle ihmiselle aivan erinomainen opettaja siinä käytännön työssä. Eihän sen jo virallisen eläkeiän saavuttaneen henkilön tarvitsisi olla enää kovin pitkään töissä, mutta vuoden verran vaikka opastaisi niitä juuri valmistuneita nuoria lääketieteen lisensiaatteja omaan työhönsä ja olisi heille tukena ja turvana ja henkisenä tukena siinä asiassa, kun he uuden työn aloittavat siellä terveyskeskuksessa. Silloin saataisiin tämä kaikki tietotaito talteen ja niitä uusia lääkäreitä harjaannutettua työhön. Toivon, että tämä huomioidaan, koska tämä on se todellinen ongelma, minkä takia juuri valmistuneet lääkärit eivät lähde maakuntiin, koska he pelkäävät sitä suurta vastuuta, mikä heille ehkä yksin jäisi. Mutta vanhemman, viisaan, kokeneen lääkärin tukemana he olisivat erinomaisessa elämäntutkussa ja ennen kaikkea harjoittamassa kuntalaisten eduksi sitä omaa työtään, minkä he ovat opiskellen saavuttaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

16.44 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä jäi äsken sanomatta: meillä on kaksi eri keinoa lähestyä tätä ikäsyntäntäasiaa työelämässä.

Toinen on lainsäädännön kautta, ja sitä työtä teemme täällä eduskunnassa. Se on hidas työ, mutta sitä on pakko tehdä. Lainsäädäntömuutokset tietysti tapahtuvat aika hitaasti, ja monesti saattaa mennä yksi, kaksikin vaalikautta ennen kuin asia saadaan hallitusohjelmaan ja sitä kautta eteenpäin.

Toinen liittyy sitten asenteisiin. Toki lainsäädäntö ohjaa myös asenteiden muuttumista, mutta asenteet ylipäättään muuttuvat aika hitaasti, ja tällä puolella mainitsemani liikkeet ovat tehneet hyvää työtä. Olen tyytyväinen muun muassa sellaisesta ilmiöstä, jossa eri yritykset ovat kesätöihin alkaneet palkata varttuneita työntekijöitä. Esimerkiksi kauppiat palkkaavat eläkkeellä olevia varttuneita ihmisiä. Heidän kokemustensa mukaan moni näistä työntekijöistä on aivan erinomainen ja motivoitunut ja todella tyytyväinen siitä, että pääsee sosiaaliseen yhteisöön takaisin, saa hieman lisätuloja eläkkeen jatkoksi ja kokee esimerkiksi asiakaspalvelutyön miellyttävänä. Olettaisin, että esimerkiksi kauppias Lundénilla saattaisi tähän asiaan olla omia kokemuksia, miten työyhteisössä varttuneet ovat pärjänneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

16.46 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos edustaja Kiurulle tästä loistavasta lakialoitteesta.

No, itse asiassa minulla on henkilökohtaisia kokemuksia. Eräs minun työntekijäni lähti pari vuotta takaperin eläkkeelle, ja näinäkin päivinä ollaan nyt viikoittain tekemisissä kum-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

minkin. Hän käy muutaman kerran kuukaudessa meillä työskentelemässä, välillä vähän harvemmin.

Mutta oikeastaan haluan painottaa sitä, mitä edustaja Hoskonen ja kumppanit sanoivat tässä just, että tämmöiset ehkä hiukan iäkkäämmät työntekijät ovat oikeasti valtava voimavara. He ovat koko sen uran olleet duunissa, on se sitten ollut kaupassa tai lääkärinä tai muuta vastaavaa, se kokemus on ihan valtavaa. Meillä on tuolla ns. reservissä ihan valtava potentiaali koskien näitä hiukan eläkkeellä olevia työntekijöitä.

Ehdottomasti kannatettava lakialoite, ja tahdon kiittää edustaja Kiurua tästä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.47 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ei ollut tarkoitus tässä kohti puheenvuoroa pitää, mutta oli niin mielenkiintoinen keskustelu. Ehkä vähän uusi näkökulma siihen:

Julkisella puolellahan on nykyään helpompi jo eläkkeellä olevien päästä töihin esimerkiksi sote-puolella, ja kaikillahan, esimerkiksi lääkäreillä, ei ole tällaisia rajoitteita, että se ikä tekisi sen. Nyt onneksi on se tilanne, että joka kykenee voi esimerkiksi osa-aikaiseen työhön päästä sinne töihin.

Yksi asia tietysti, joka ei suoraan tähän lakialoitteeseen liity, on sitten tämä eläkeläisten verotus. Kannustaako se toiselta puolelta sitten tekemään niitä töitä, jos se eläkeläisen verokortti on yli 50 prosenttia, vaikka kokonaistulot eivät nouse, verrattuna tavalliseen palkansaajaan? — Kiitos, ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

16.48 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tästä edustaja Kallion puheenvuorosta haluan sanoa, että minun lähisukulainen, erittäin lähisukulainen, on eläkkeellä, mutta hän käy tekemässä kerran kaksi kuukaudessa yhdessä hoivalaitoksessa töitä, ja vaikka hänkin myöntää, että se verotus on todella kireä hänen kohdallaan, niin silti hän tykkää, että jotain muutakin hänen elämässään on. Totta kai elämä on rikasta, mutta hän tykkää kumminkin, että elämässä on jotain muutakin, joten hän tekee työtä eläkkeen ohella. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

19. Lakialoite laiksi elintarvikelain muuttamisesta

Lakialoite LA 45/2024 vp Hanna Kosonen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalous-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

valiokuntaan. Nyt jatketaan perjantaina 25.4.2025 täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Siellä on ensimmäisenä puhujana edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.49 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas rouva puhemies! Useat EU-maat ja Maailman terveysjärjestö WHO suosittavat rajoituksia energijuomien myymiseen nuorille. Meidän ei tarvitse odottaa, että olemme viimeisiä tässä asiassa. Meillä on mahdollisuus toimia nyt perustuen tutkittuun tietoon, nuorisotyön kokemuksiin ja arjen havaintoihin.

Tässä asiassa ei ole mitään epäselvää. Energijuomien terveysriskit ovat todellisia. On meidän vastuullamme suojella lastemme terveyttä. On järkevää, että yhteiskunta asettaa samankaltaiset ikärajat energijuomille kuin se on asettanut esimerkiksi alkoholille tai nikotiinille.

Tämä on oiva esimerkki siitä, miten parlamentaarinen työ voi edistää kansanterveyttä ja nuorten hyvinvointia. Kannatan lämpimästi aloitetta. — Kiitos, arvokas puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.50 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otsikko Lääkärilehdestä: ”Energijuomia käyttävillä nuorilla ilmeni monenlaisia oireita”. Artikkelin kertoo Jyväskylän yliopistossa tehdystä tutkimuksesta liittyen yläkoululaisten energijuomien käyttöön, jonka johtopäätöksenä oli, että energijuomien säännöllinen käyttö kytkeytyy useisiin epäsuotuisiin terveystekijöihin. Eroja terveystottumuksissa todettiin jo silloin, kun nuoret käyttivät energijuomia harvemmin kuin viikoittain.

Keskeiset tutkimuksen tulokset olivat, että energijuomia säännöllisesti käyttävät yläkoululaiset kärsivät muun muassa uniongelmistä, päänsärystä ja alakuloisuudesta. Nämä samaiset nuoret nukkuivat vähemmän ja kokivat, että heillä on ongelmia sosiaalisen median sekä päihteiden käytössä, enemmän kuin ne nuoret, jotka eivät käyttäneet energijuomia.

Erityisesti viikoittain energijuomia käyttävät nuoret kokivat terveytensä olevan heikkoa sekä muuta oireilua. Näitä oireita olivat päänsärky, vatsa- ja selkäkivut, alakuloisuus, ärtyneisyys, pahantuulisuus, hermostuneisuus, huimaus ja nukahtamisvaikeudet — kuulo- ja näköhäiriöt, joista itsekkin kärsin, mutta se johtuu ihan jostain muusta kuin energijuomista, ehkä tästä työstä.

Energijuomia säännöllisesti käyttävät nuoret jättivät myös aamupalan muita yleisemmin syömättä, nukkuivat vähemmän sekä kokivat saamansa unen riittämättömäksi. Tutkimuksen mukaan energijuomien käytöllä havaittiin myös yhteys päihteiden käyttöön, eli nämä nuoret yleensä myös tupakoivat, käyttivät alkoholia, nuuskasivat ja käyttivät kannabista moninkertaisesti yleisemmin kuin nuoret, jotka eivät käyttäneet energijuomia.

Vähäiselle liikunnalle ja viikoittaiselle energijuomien käytölle tutkimuksissa ei löytynyt yhteyttä. Tämä näkyy myös kansainvälisissä tutkimuksissa. Sen sijaan energijuomien satunnaisella käytöllä ja liikunta- tai urheilusuorituksilla näyttää olevan yhteyttä toisiinsa. Tätä tutkijat arvioivat selittävän energijuomien markkinointi, jolla kannustetaan käyttämään näitä juomia juuri liikunnan ja urheilun yhteydessä tuomatta esille niiden ilmiselviä haittavaikutuksia.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Arvoisa puhemies! Edustaja Kososen tekemä lakialoite on perusteltu ja tarpeellinen. Nuoret tarvitsevat varsinkin tällaisina maailmanaikoina apua ja opastusta siinä, miten he välttävät energiajuomien käyttöön kytkeytyviltä päihteiden käytöltä, uniongelmilta, hermostuneisuudelta, ärtymykseltä ja alakuloisuudelta. Kun energiajuomien valmistajat eivät kykene ottamaan vastuuta näiden ongelmien aiheuttamisesta, on lainsäätäjän tehtävä suojella nuoriamme niiltä.

Kannatan lämpimästi edustaja Kososen tekemää lakialoitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Kososelle erinomaisesta aloitteesta, jota olen itsekin omalla allekirjoituksellani tukenut. — Todellakin nämä energiajuomat ihmisen elimistöön vaikuttavat niin kuin edustaja Kallio äsken omassa puheenvuorossaan kuvasi, ja nimenomaan vaaravyöhykkeessä kaikkein pahiten ovat nuoret, jotka käyttävät energiajuomia pysyäkseen pirteinä. Kaikki me sen tiedämme, että varsinkin kasvuiässä olevalle nuorelle se riittävä yöuni ja lepo yleensä ja hyvä ravinto ovat se tae, jolla hän rakentaa omaa terveyttään vanhempaa ikää varten. Jos sitten jo nuorena käytetään tällaisia kemiallisia aineita, jotka tekevät hänestä tekopirteinä, niin se aiheuttaa, kuten tiedämme, levottomuutta kouluissa ja vaikka missä, kun kone käy ylikierroksilla, ja sen jälkeen seuraus voi olla ihan mitä tahansa. Se näkyy muun muassa erittäin vaarallisina liikenneonnettomuuksina tuolla teillämme, kun ajetaan miten sattuu. En sano, että tällaiset juomat olisivat siihen nimenomaan syynä, mutta varmaan yksi osatekijä siihen, että ihmiset eivät riittävästi nuku, ja sitten kun käytetään erilaisia aineita, niin jälki on sitten sen näköistä.

Toivottavasti tämä aloite saa hyvän käsittelyn valiokunnassa ja tulee hyväksytyksi, koska tämä energiajuomien aiheuttama ongelma Suomessa on todella todella vakava ja mitä nuoremmat niitä käyttävät, sen vaarallisempaa se on. Toivon, että aloite menestyy ja saadaan läpi eduskunnasta hyväksyttynä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

16.54 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maailmaan mahtuu eri mielipiteitä, ja tänne saliinkin mahtuu erilaisia mielipiteitä. Tässä tulee yksi mielipide:

Eli tänään meillä olisi käsittelyssä edustaja Kososen tekemä lakialoite, joka koskee energiajuomien myyntikieltoa alle 18-vuotiaille. Tämä lakialoite tuo esille näkemyksiä energiajuomien haitoista sekä ehdotuksia siitä, miten nuoria voisi suojella paremmin energiajuomien terveydelle haitallisilta vaikutuksilta.

Energiajuomat sisältävät piristäviä aineita, kuten kofeiinia, guaranaa ja tauriinia. Vaikka niiden sokeripitoisuus ei ole niin korkea kuin tavallisissa limuissa, niiden vaikutukset ovat merkittävästi haitallisempia. Yksi 3,3 desilitran energiajuomatölkki voi sisältää jopa 160 milligrammaa kofeiinia, mikä on huomattavasti enemmän kuin monissa muissa kofeiinipitoisissa juomissa, kuten kahvissa tai kolajuomissa. On toki selvää, että kofeiini vaikuttaa erityisesti lapsiin ja nuoriin voimakkaammin kuin aikuisiin. Sen liikakäyttö voi aiheuttaa unihäiriöitä, sydämentykytystä, levottomuutta ja jopa riippuvuutta. Ruokavirasto suosittelee alle 18-vuotiaille enintään 50:tä milligrammaa kofeiinia päivässä, mutta energiajuomien kautta monet nuoret ylittävät tämän rajan huomattavasti. Vuoden 2023 koulu-

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

terveyskyselyn mukaan energiajuomien käyttö on kasvanut nuorten keskuudessa merkittävästi vuodesta 15 lähtien. Kouluissa energiajuomat on usein kielletty niiden aiheuttamien keskittymisvaikeuksien vuoksi, mutta tämä ei yksin riitä rajoittamaan niiden kulutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Osa kaupoista on asettanut omia, vapaaehtoisia ikärajoja energiajuomien myyntiin. Minulla on aika vahvat siteet muun muassa energiajuomiin, koska edustamani yritys myy niitä kohtalaisesti. Olemme yhdessä henkilökunnan kanssa tehneet päätöksen, että emme myy energiajuomia alle 15-vuotiaille. Nuorten on näistä rajoituksista huolimatta helppo saada haltuunsa energiajuomia, vaikka niiden myynti olisikin rajattu tietyn ikäisille.

Halusin kuulla nuorten mielipiteitä tähän asiaan liittyen, ja 16-vuotias Isabella kertoi minulle näin: ”Minusta se, että alle 18-vuotiaille ei myytäisi kaupassa energiajuomia, on turhaa, koska nuoret hankkivat niitä kuitenkin jotain toista kautta. Sitä paitsi energiajuomien kohtuullinen käyttö ei aiheuta vakavia terveysongelmia, joten esimerkiksi se, että alaikäiset saavat ostaa kaupasta vain yhden energiajuoman, olisi hyvä tapa toimia, koska yksi energiajuoma ei ole vaarallinen. Moni nuori juo myös kahvia, joka sekin on haitallista sen kofeiinipitoisuuden takia, ja sitä löytyy melkein jokaisen ihmisen kodista. Ja jos energiajuomat kielletään, niin lapset ja nuoret alkavat juomaan enemmän limonadeja, jotka eivät myöskään ole sen parempi vaihtoehto.”

Haluan kiittää Isabellaa tästä mielestäni hyvästä ja rohkeasta mielipiteestä, sillä oma henkilökohtainen mielipiteeni on myös se, ettemme voi alkaa liikaa rajoittamaan asioita. Energiajuomia myydään paljon ympäri Suomea, ja niiden myynnillä kerätään myös veropottia valtion kassaan. Se, että energiajuomat olisi kielletty alle 18-vuotiailta, on näennäisesti hyvä muutos, mutta toimisiko se oikeasti? En usko, että nuoret lopettaisivat energiajuomien juomista, vaan he hankkisivat ne vain muuta kautta. Myös vanhempien tehtävä on valvoa lastensa energiajuomien kulutusta ja kertoa niihin liittyvistä asioista.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kuitenkin kiittää edustaja Kososta hyvästä lakialoitteesta, vaikka en sitä kannatakaan, sillä siinä on tuotu paljon esille myös myyntirajoitusten hyviä puolia. Kaikkien toiveena varmasti on se, että jos ja kun energiajuoma juodaan, se tehdään vastuullisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tahdon toivottaa teille ja kaikille eduskunnassa työskenteleville ja myös kaikille talon ulkopuolella oleville oikein hauskaa vappua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

16.58 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Vastaan heti edustaja Lundénin ajatuksen siitä, että tämä olisi näennäisesti hyvä muutos mutta että nuoret hankkisivat juomat muuta kautta. Jos tähän ajatukseen lähdetään muissakin päihteissä, niin silloinhan meidän pitäisi vapauttaa alkoholia ja tupakkaa ja nikotiinia, nuuskaa, ehkä kaikenlaisia huumeitakin, koska nuorethan pystyvät hankkimaan näitä päihteitä muutakin kautta. Eli ihan aukoton tuo ajatus ei mielestäni ole, vaikka tähän saliin toki kaikenlaisia ajatuksia saa mahtua. [Mikko Lundén: Nimenomaan!]

Vielä tähän haluaisin tuoda näkökulmaa sen esittelypuheenvuoroni lisäksi nimenomaan koulujen työrauhan puolesta. Eli meillä on ollut täällä perusopetuslain muutos, jossa kännyköiden käyttö kielletään oppituntien ajalta, ja sitten järjestyssääntöjen kautta tulee varmaan olemaan kieltä oppilaille myös välituntien ja ruokatuntien aikana kännyköiden käytön osalta.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Mutta tämä energiajuoma on yksi asia, mikä kyllä myös vaikuttaa koulujen työrauhaan-kin. Vaikka kouluissa olisi kielletty energiajuomien juominen tai mukana pito, niin eihän se sitä kofeiinin hallussapitoa sinänsä kropassa estä, jos ja kun nämä nuoret vaikka aamupalaksi juovat näitä juomia sitten ennen kouluun tuloa. Tällä on keskushermostoon vaikutuksia, nimenomaan kofeiinilla. Erityisesti se ongelma on just tässä, kuten edustaja Kallio-kin hyvin kertasi niitä vaikutuksia. Mutta ehkä vielä nostaisin tästä nukahtamisongelmat ja unen laadun ongelmat. Kun tiedetään, että lasten ja nuorten aivot nimenomaan lepäävät ja kehittyvät sen unen aikana, niin jos kofeiinia on elimistössä, niin silloin myös heidän aivojensa kehitys kyllä muuttuu ja ei kehity niin hyvää vauhtia kuin olisi toivottavaa, koska nuorten ja lasten elimistössä se kofeiini pysyy paljon kauemmin kuin meidän aikuisten.

Tämä energiajuomien myyntikielto alle 18-vuotiaille on nimenomaan sen takia, että saataisiin kauppoihin yhteneväiset säännöt siitä, kuinka Suomessa tulee toimia, ja että saataisiin selkeä viesti lapsille ja nuorille ja myös heidän vanhemmilleen siitä, että kofeiini ja nämä juomat eivät ole lapsille sallittuja eivätkä ole hyväksi. Nyt tämä viesti meidän päätäjien osalta voi jäädä epäselväksi, jos me emme tätä lakialoitetta saa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

17.01 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Energiajuomat eivät ole tavallisia virvoitusjuomia, ne sisältävät suuria määriä kofeiinia. Tölkillisessä energiajuomaa voi olla jopa kuusi tai seitsemän kertaa enemmän kofeiinia kuin tölkillisessä limsaa. Nuoren elimistö ei käsittele kofeiinia samalla tavalla kuin aikuisen, ja sen liiallinen käyttö voi johtaa uniongelmiin, sydämentykytyksiin ja pahoinvointiin sekä muihin terveydellisiin ongelmiin. Lisäksi kofeiini aiheuttaa riippuvuutta ja sen vieroitusoireet, kuten päänsärky ja ärtyneisyys, voivat häiritä nuoren arkea.

Energiajuomien sokerin ja happamuuden on yhdessä todettu vaurioittavan nuoren hammaskiillettä. Haittoina ovat muun muassa hampaiden vihlominen ja niiden heikentynyt ulkonäkö. Sokeripitoisten energiajuomien liiallinen käyttö on altistanut myös hampaiden reikeyksille.

Nuoret käyttävät energiajuomia halutessaan virkistää väsyntä oloaan. Koulut ovat pääsääntöisesti kieltäneet energiajuomien tuomisen kouluun, ja niiden nauttiminen koulupäivän aikana on kielletty koulujen järjestyssäännöissä. Energiajuomien nauttimisella voi olla negatiivisia vaikutuksia myös koulupäivään sokeritasapainon muuttuessa yhtäkkiä. Maksuton kouluruoka on koulujen opetussuunnitelman mukaista ruokailukasvatusta, ja sillä on merkittävä osa nuorten hyvinvoinnin ja päivän energiantarpeen tyydyttämisessä. Valitettavasti monet nuoret korvaavat jopa päivittäisen aamupalan tai kouluruuan nauttimalla energiajuomaa.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön tekeminen yksiselitteiseksi ja kaikille samaksi olisi viisasta myös kauppojen kannalta. Tällä hetkellä, kun rajoitus ei tule lainsäädännöstä, on tilanne kaupoille hieman epäselvä. Monet kauppaliikkeet ovat kuitenkin itsenäisesti rajanneet energiajuomien myymistä siten, että alle 15- tai 16-vuotiaille niitä ei myydä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

17.03 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä otti vähän korvaan tällöinen sanonta, että ei yhdestä energiajuomasta ole haittaa. Tämä kertoo ehkä siitä, että se lapsen tai nuoren ajatus ei ole vielä kehittynyt kovin pitkälle. [Mikko Lundén: On se!] — Mutta mihinkä suuntaan? Se on sitten eri asia, mihin se on kehittynyt.

Ja sitten se, että jos saisi ostaa, jos ymmärsin oikein, yhden juoman yhdestä kaupasta: Aika monessa paikkaa on helppo mennä siihen toiseen kauppaan, tai jos aamupäivällä käyt ja iltapäivällä käyt, niin ei siellä kassalla kukaan muista eikä ole kontrolloimassa sitä, montako sieltä on käyty ostamassa. Se on totta, että sitä saa joka tapauksessa, mutta — niin kuin edustaja Kosonen hyvin toi esille — jos siihen vedotaan, niin me voidaan sitten antaa periksi oikeastaan melkein missä tahansa.

Olen itse sanonut täällä muiden asioiden yhteydessä, että kaikkea, mistä ei tykkää, ei voi kieltää, ja se on juuri näin. Itse jos saisin päättää, niin kieltäisin näiden myynnin kokonaan. Monastihan, kun menee johonkin markettiin, kauppaan, niitä on valtavia määriä. Siis mistä keksitäänkin niin suurta määrää tarjolle erilaisia juomia, joita ihminen sinänsä ei tarvitse mihinkään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

17.04 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensin anteeksipyyntöni Rasinkankaalle virheellisestä näppäimistön käytöstä. Olin varaamassa puheenvuoroa, mutta painoinkin mikrofonia, jolloin vahingossa katkaisin edustajakollegan puheenvuoron.

Energiajuomista: Käyttöä joissain yhteyksissä on perusteltu suorituskyvyn parantamisella. Otan tuohon nyt oman esimerkin 80—90-luvulta ammattilaisurheilijana. Osallistuin triathlonkilpailuihin. Suoritukset kestivät yli kahdeksan tuntia yhtäjaksoisesti ilman kahvitunteja tai ruokatunteja — yli kahdeksan tuntia yli 30 asteen lämpötilassa, syke keskimäärin 150. Se, mitä siihen tarvittiin, oli tietysti harjoitus, mutta siihen tarvittiin myös nestettä ja energiaa, mutta energiajuomilla siinä käsiteympäristössä, missä sitä tässä yhteydessä käsitellään, ei ollut merkitystä. Ehkä pikemminkin päinvastoin liian makeina juomina niiden vaikutus on negatiivinen, ja ne ainesosat, mitkä siinä ovat mukana, eivät sinänsä olisi suoritusta parantaneet.

En lähde kieltämään tai moralisoimaan minkään aineen käyttöä sinänsä, mutta siihen perusteeseen, että ikään kuin jaksaisi jotain suoritusta paremmin, on se sitten työsuoritus tai urheilusuoritus: kyllä ne tekijät lähtevät ihan muista osatekijöistä kuin joistain kemiallisista reaktioista, jotka perustuvat esimerkiksi energiajuomaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

17.06 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan tähän loppuun vielä lyhyesti. Minä ymmärrän kaikki nämä teidän pointit. Ne ovat ihan oikeasti ihan totta ne pointit, mutta minulle vähän särähti korvaan, että ruvetaan jo joihinkin huumeisiin vertaamaan energiajuomaa. Se on minun mielestäni aika kaukaa haettu toisesta asiasta.

Sitten minä tahtoisin kyllä sanoa tämänkin vielä, että minun mielestäni edustaja Kallio on kohtuuton, sillä kun minä siteerasin sitä nuorta, niin minä en puhu hänen kehityksestään yhtään mitään. Minä voin hänet pyytää vaikka tänne käymään, niin voitte keskustella tämän kyseisen nuoren kanssa. Hän on erittäin fiksu nuori. Minun mielestäni se oli vähän kohtuutonta sanoa, että jos meillä tällöinen ajatusmaailma on tässä, että jos nuori sanoo

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

tällä tavalla asioita, niin se ei olevinaan voi pitää paikkaansa tai jotain muuta vastaavaa. Minun mielestäni se meni vähän niin kuin riman alle.

Mutta tosiaankin haluan vielä painottaa, että minä ymmärrän teidän pointit tässä asiassa, mutta minä en itse henkilökohtaisesti ymmärrä sitä, että kielletään kaikki, niin maailmasta tulee parempi paikka ja kaikilla on hyvä olla ynnä muuta. Tässä voidaan ruveta kohta kieltämään vaikka mitä asioita vaan, että eletään pumpulissa ja ollaan niin kuin että kaikki vaan pois ja ei tehdä mitään, mikä olisi haitallista jollekin tai jotain. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kallio.

17.08 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Joo, pahoittelen, ei ollut yksittäistä henkilöä tarkoitus millään lailla vähätellä tai loukata, mutta sen verran on tutkijan taustaa yliopistolta, että totean, että yksittäisten henkilöiden kokemusten ja kommenttien kautta ei kannata kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä tehdä. Tutkimustieto on aika selkeä osoittajana ja täyttää kaikki validin ja reliaabelin tutkimuksen vaatimukset, ja niiden pohjalta tehdään. Me löydetään jokainen yksittäisiä kommentteja, joita me käytetään itsekin varmaan täällä aina välillä. — Mutta tämä asia on varmaan nyt ainakin omalta kohdaltani loppuun käsitelty. Energia alkaa olla jo aika vähissä. [Naurua]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 6/2025 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 4/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.5.2025 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 221/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.5.2025 pidettävään täysistuntoon.

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 6.5.2025 klo 14.00.

Pöytäkirja PTK 44/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitän tästä päivästä ja istunnosta, ja toivottan kaikille oikein hyvää vappua. Tämä istunto on päättynyt.

Täysistunto lopetettiin klo 17.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi: